

Designing a Model of Marital infidelity in Neishabour City with Social Exclusion Approach

Sahar Abavisani^I, Seyyed Naser Hejazi^{II}, Asghar Mohammadi^{III}

<https://dx.doi.org/10.22084/CSR.2024.26934.2157>

Received: 2022/10/13; Accepted: 2023/01/01

Type of Article: **Research**

Pp: 59-94

Abstract

Marital infidelity has emerged as a significant challenge in modern married life, leading to the unfortunate breakdown of numerous families. Despite its destructive impact, there remains a lack of comprehensive awareness and understanding surrounding this issue. Hence, the objective of this study was to develop a model for comprehending couple dissolution through the lens of social exclusion. To achieve this, a qualitative methodology known as grounded theory was adopted, allowing for the construction of a robust research model. Fifteen academic experts and family counselors were purposively selected as participants, representing the sample for this study. In-depth interviews were conducted as the primary method of data collection, continuing until theoretical saturation was achieved. The findings of this research revealed a comprehensive model outlining the process of couple dissolution using the social exclusion approach. This model comprised six key components: causal factors, central phenomena, strategies, underlying factors, interfering factors, and consequences. Moreover, the results underscored the effectiveness of incorporating the theory of social exclusion in explaining and gaining deeper insights into the complex phenomenon of couple dissolution. By utilizing this theoretical framework, a more nuanced understanding of the various elements and intricacies surrounding marital infidelity can be achieved. Unfortunately, our society today is witnessing the rise of individuals who promote the culture of living a solitary life through their words and actions. Therefore, it is recommended that local and national institutions strive to create an environment that encourages greater family participation while purging the community from corruption and obscenities. This will make it easier and more appealing for families to engage and participate in society. Furthermore, municipalities can play a significant role by organizing cultural and social family programs, making a vivid impact.

Keywords: Marital Infidelity, Social Exclusion, Grounded Theory (Data Foundation).

I. Ph.D Student of sociology, Department of Sociology, Faculty of Humanities, Dehaghan branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

II. Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Humanities, Dehaghan branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran (Corresponding Author). **Email:** hejazinaser@yahoo.com

III. Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Humanities, Dehaghan branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

Citations: Abavisani, S.; Hejazi, S. N. & Mohammadi, A., (2024). "Designing a Model of Marital infidelity in Neishabour City with Social Exclusion Approach". *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 12(23): 59-94. doi: 10.22084/csr.2024.26934.2157

Homepage of this Article: https://csr.basu.ac.ir/article_5446.html?lang=en

1. Introduction

Infidelity in marital relationships refers to the breaking of vows and promises established through marriage, giving rise to emotional and sexual relationships outside the partnership. Therefore, if one spouse engages in sexual or even emotional relationships with someone other than their life partner, they have committed infidelity (Shoaa Kazemi and Momeni, 2013).

Preserving the family and its functions is essential for the physical, mental, and emotional well-being of individuals, families, and society. Naturally, marriage and family formation come with commitments, and deviating from those commitments or evading responsibilities leads to the deterioration of individual well-being and development. One of the factors that threatens marriage is infidelity and breach of trust.

Abnormal consequences of infidelity create various damages, despite the increasing frequency of infidelity as one of the most significant causes of divorce, which is associated with negative attitudes towards this issue, affecting individuals' reputation and social status. The issue of infidelity within families and related cases, as well as the importance of this issue, have been emphasized by its recent prominence in divorce cases in the judiciary and social emergency departments. As a social worker, the researcher feels the necessity of investigating these damages and aims to provide an easy understanding of the concepts for the readers.

Research findings show that approximately 21 to 25 percent of men and 11 to 15 percent of women have committed infidelity at some point in their lives, and the tendency towards infidelity in different societies ranges from 20 to 25 percent (Allen et al., 2005: 72).

One of the most important psychological effects of marital infidelity is the erosion of trust and the emergence of mistrust. This leads to difficulties in trusting others and a loss of trust in one's spouse. However, the range of identified psychological damages extends beyond these aspects (Sarmadi & Ahmadi, 2021: 60). Many family counselors lack a comprehensive understanding of the factors contributing to infidelity and its impact on individuals. This research aims to increase their knowledge and provide more precise guidance to clients. Additionally, the findings can open new avenues for university researchers to study marital infidelity.

2. Materials and Methods

This qualitative research employs a data-driven approach. In the qualitative phase, in-depth interviews were conducted with university professors and family counselors to design the research framework. Participants for the interviews were purposefully selected from those who had expertise and involvement in research and practice related to the research topic.

Fifteen experts in university and family counseling were interviewed, and the interview process continued until theoretical saturation was reached. Purposive sampling was utilized to select the interviewees.

3. Data

In this study, out of the conducted interviews, four interviews were selected as samples, with each interview being encoded twice by the researcher within a 20-day interval. The assigned codes for each interview were then compared individually.

Overall, this research employed qualitative methods, including in-depth interviews, purposive sampling, and comparative coding, to gather insights from experts in the field of family counseling and university professors. These findings support the aim of enhancing knowledge and guidance in understanding and addressing the phenomenon of infidelity.

4. Discussion

Infidelity among couples is a phenomenon with a distinct conceptual structure. Through interviews with experts, the concept of infidelity was explored, and their opinions on the matter were expressed. After analyzing the interviews, initial codes for spousal infidelity were identified, resulting in 17 initial codes. These codes were then categorized through axial coding into two main categories: emotional infidelity and sexual infidelity.

Reducing spousal infidelity is a significant concern addressed in this research. Interviewees were asked to provide strategies that could decrease spousal infidelity with an emphasis on social deprivation. Based on the extracted interview texts from the experts, 28 codes related to strategies for reducing spousal infidelity were identified. The findings revealed three main strategies: empowering families, facilitating effective family roles, and strengthening an Islamic-Iranian way of life.

The research model presented in this study consists of several components structured according to the paradigm model by Corbin and Strauss (1998). The model comprises six components: antecedents, central phenomenon, background factors, intervening factors, strategies, and consequences. The antecedents encompass various dimensions of social deprivation that may exist in couples' lives, including material deprivation, social network deprivation, social participation deprivation, educational deprivation, and leisure deprivation.

The central phenomenon in this research is spousal infidelity, and the framework of social deprivation is utilized to gain further understanding, awareness, and reduction of infidelity. The research identifies two dimensions of infidelity: emotional and sexual. The next component of the model is strategies, which are proposed to reduce spousal infidelity based on the social deprivation approach. While other strategies could be identified using different approaches to

overcome infidelity, this research specifically focuses on the three main strategies: empowering families, facilitating effective family roles, and strengthening an Islamic-Iranian way of life.

The arrangement and relationships of the model components are structured in accordance with the paradigm model. This research provides insights into the phenomenon of spousal infidelity and suggests strategies for its reduction based on the framework of social deprivation.

5. Conclusion

The phenomenon of infidelity in couples is a complex and multifaceted issue that requires awareness and understanding of its various aspects for better management and control. While there are numerous reasons for infidelity, this study adopts a social deprivation approach as a different perspective to this phenomenon. Infidelity can manifest at different levels, ranging from establishing emotional connections with someone other than a spouse to engaging in sexual relationships outside the marriage. While each of these levels constitutes a form of infidelity, their intensity varies and can have different consequences for the couple's life.

This study identifies two types of infidelity based on expert opinions: emotional infidelity and sexual infidelity. The categorization presented in this research aligns with Samadi et al.'s perspective (2018) and also incorporates the views of Vowels et al. (2022) regarding infidelity and betrayal. The following sections provide a description of these two types of infidelity.

In conclusion, social deprivation has various forms within families and between spouses, and these deprivations can be significant factors in couples' inclination towards infidelity. However, there are also multiple internal factors that should be taken into account. Ultimately, combating social deprivation can yield various results, all aimed at strengthening the commitment between spouses and fortifying the family institution.

Acknowledgments

Appreciation for the cooperation and guidance of anonymous referees who contributed to the preparation of the paper.

Observation Contribution

Seyed Nasser Hejazi and Asghar Mohammadi have participated in the processing of the main idea, data analysis and results, the manuscript and the analysis of the research tables were done by Sahar Abavisani.

Conflict of Interest

No conflicts of interest are declared by the Authors.

طراحی مدل عهدشکنی زوجین شهرستان نیشابور با رویکرد محرومیت اجتماعی

سحر ابویسانی^I، سیدناصر حجازی^{II}، اصغر محمدی^{III}

شناسه دیجیتال (DOI): 10.22084/CSR.2024.26934.2157

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۲۱، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۹۴-۵۹

چکیده

امروزه، عهدشکنی زوجین یکی از آسیب‌های مهم در زندگی زناشویی است که متأسفانه در سالیان اخیر افزایش یافته و منجر به از هم پاشیدن بسیاری از خانواده‌ها شده است. با وجود اهمیت عهدشکنی زوجین، هنوز آگاهی و شناخت کاملی در مورد آن وجود ندارد؛ بنابراین، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدلی برای عهدشکنی زوجین با رویکرد محرومیت اجتماعی انجام گرفته است. در این راستا، از روش کیفی گراند تئوری یا داده بنیاد به منظور طراحی مدل تحقیق استفاده گردید. مشارکت‌کنندگان در تحقیق شامل ۱۵ نفر خبرگان دانشگاهی و مشاورین خانواده بودند که با روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند، انتخاب شدند. هم‌چنین، روش گردآوری داده‌ها مصاحبه عمیق بود و تا رسیدن به اشباع نظری مصاحبه‌ها ادامه یافت. بر طبق یافته‌های پژوهش، مدل عهدشکنی زوجین با رویکرد محرومیت اجتماعی دارای شش جزء عوامل: علی، پدیده محوری، راهبردها، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و پیامدها است؛ هم‌چنین، نتایج پژوهش نشان داد که بهره‌گیری از نظریه محرومیت اجتماعی برای تشریح و شناخت بیشتر پدیده عهدشکنی زوجین از کارآمدی لازم برخوردار است.

کلیدواژگان: محرومیت نسبی، عهدشکنی زوجین، محرومیت اجتماعی، گراند تئوری (داده بنیاد).

I. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی دانشکده علوم انسانی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران

II. استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران (نویسنده مسئول).

Email: hejazineser@yahoo.com

III. استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران.

ارجاع به مقاله: ابویسانی، سحر؛ حجازی، سیدناصر؛ و محمدی، اصغر، (۱۴۰۲). «طراحی مدل عهدشکنی زوجین شهرستان نیشابور با رویکرد محرومیت اجتماعی». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۱۲(۲۳): ۵۹-۹۴. doi: 10.22084/

csr.2024.26934.2157

صفحه اصلی مقاله در سامانه نشریه: https://csr.basu.ac.ir/article_5446.html?lang=fa

۱. مقدمه

بدعهدی در رابطه زناشویی به معنی شکسته شدن عهد و پیمانی است که با ازدواج میان زوج‌ها شکل می‌گیرد و رابطه‌ای عاطفی و جنسی میان آنان پدید می‌آورد؛ بنابراین، اگر یکی از زوج‌ها با فردی به‌غیراز شریک زندگی‌اش وارد رابطه جنسی و حتی رابطه عاطفی شود، مرتکب عهدشکنی شده است (تریس و جیس، ۲۰۰۰؛ به نقل از: شعاع‌کازمی و مؤمنی‌جاوید، ۱۳۹۲: ۱۸).

خانواده درگذشته جایی بوده است که اعضای جامعه در آن جامعه پذیر می‌شدند و مهم‌ترین نهاد برای پاسخ‌گویی به نیازهای عاطفی افراد به‌شمار می‌آمده است. بررسی‌های علمی نشان می‌دهند که خانواده امروز برخلاف خانواده دیروز بسیار آسیب‌پذیر است و این آسیب‌پذیری در روابط میان اعضای خانواده، روابط میان همسران، والدین و فرزندان و روابط میان فرزندان و...، بیش‌ازپیش ظهور و بروز پیدا کرده است (اجتهادی و واحدی، ۱۳۹۵؛ مولائی و همکاران، ۱۴۰۰). حفظ خانواده و کارکردهای آن، ضامن سلامت جسمی روحی روانی فرد، خانواده و جامعه است؛ ازدواج و تشکیل خانواده طبیعتاً تعهداتی را برای افراد به‌همراه دارد که سرپیچی و یا مسئولیت‌گریزی از آن سیر سلامت و تکاملی فرد را به زوال می‌کشد. یکی از عواملی که ازدواج را تهدید به شکست می‌کند، بی‌وفایی و عهدشکنی می‌باشد.

عوارض نابه‌هنگام عهدشکنی، آسیب‌های مختلفی را ایجاد می‌نماید؛ باوجود افزایش عهدشکنی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین علل طلاق و نگاه منفی‌ای که نسبت به این موضوع وجود دارد که به آبرو و حیثیت اجتماعی افراد گره‌زده می‌شود. مسأله بودن عهدشکنی در بین خانواده‌ها و موارد مربوط به آن، هم‌چنین اهمیت این موضوع از آن حیث که در سال اخیر خیانت و عهدشکنی، علت اغلب طلاق‌ها در دادگستری و اورژانس اجتماعی ثبت شده و هم‌چنین باعث از هم‌پاشی خانواده‌ها ذکر شده است (۸۰٪ از طلاق‌های سال گذشته به‌دلیل خیانت بوده است (اداره سلامت و جمعیت وزارت بهداشت (۱۴۰۰)). محقق به‌عنوان یک مددکار اجتماعی آسیب‌ها، لزوم تحقیق در این خصوص را ضروری احساس نمود و با تعریف مفاهیم اجتماعی، سعی شده تا درک مطالب برای خواننده آسان گردد.

یافته‌های پژوهش‌ها نشان می‌دهد که حدود ۲۱ تا ۲۵٪ از مردان و ۱۱ تا ۱۵٪ از زنان در طول زندگی مرتکب خیانت شده‌اند و گرایش به خیانت در جوامع مختلف ۲۰ تا ۲۵٪ است؛ هم‌چنین پژوهشی در آمریکا نیز مشابه بوده است (آلن^۱ و همکاران، ۲۰۰۵: ۷۲؛ بوخوت^۲ و همکاران، ۲۰۰۳). هم‌چنین، پژوهش‌های بسیاری در مورد تعیین آمار همسران عهدشکن انجام گرفته است که مقدار آن را بین ۱۵ تا ۷۰٪ برآورده کرده‌اند

(آدامپلو^۲، ۲۰۱۳: ۴۵۹). هم‌چنین، «مؤسسه گالوپ» اشاره می‌کند که ۹۰٪ عهدشکنی زوجین غیراخلاقی و ۶۵٪ آن غیرقابل بخشش است (نگاش و مورگان^۴، ۲۰۱۶: ۵۳۳). البته، براساس بررسی‌های محقق، در تحقیقات داخلی به آمار مربوط به عهدشکنی اشاره نشده و تنها بر افزایش و گسترش آن تأکید شده است.

خیانت زناشویی به‌عنوان یکی از آسیب‌های اجتماعی خاموش در تاروپود زندگی‌های امروز رخنه کرده است؛ بنابراین جستجوی زمینه شکل‌گیری این معضل فرهنگی و اجتماعی امری غیرقابل انکار است (تاج‌بخش و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۲). یکی از مهم‌ترین آسیب‌های روانی خیانت زناشویی، خدشه‌دارشدن اعتماد و بی‌اعتمادی است که به موج آن، فرد در اعتمادکردن به دیگران با مشکل روبه‌رو می‌شود و اعتماد خود را به همسرش از دست می‌دهد؛ ولی دامنه آسیب‌های روانی شناسایی شده از این گسترده‌تر است (سرمدی و احمدی، ۱۳۹۹: ۶۰). خیانت زناشویی موجب ایجاد احساس ناامیدی و بی‌ارزشی و احساس حقارت می‌شود. فرد، دائم درگیر احساسات و وقایع ناراحت‌کننده می‌شود و درگیری ذهنی پیدا می‌کند و نسبت به زندگی و بهبود وضع زندگی خود احساس ناامیدی می‌کند که این به نوبه خود موجب آسیب دیگری معنای کاهش اعتمادبه‌نفس می‌شود. افراد درگیر در خیانت زناشویی نسبت به بسیاری از موارد بدبین می‌شوند و احساسات منفی پیدا می‌کنند و ترجیح می‌دهند روابط خود را با دیگران قطع کنند و به انزوا و تنهایی پناه ببرند؛ هم‌چنین تصور می‌کنند که در زندگی قربانی شده‌اند و دائم در نگرانی به سر می‌برند و احساس ترس و تهدید همراه با آن‌ها است (توپلو و فینچام^۵، ۲۰۱۸: ۲۵۴).

از آنجایی که روابط زناشویی یک نوع اشتراک زندگی زوجین محسوب می‌شود و اشتراک در زندگی نوعی مهارت ارتباطی و گفت‌وگو را می‌طلبد، سرمایه فرهنگی بیش از هر سرمایه دیگر می‌تواند این مهارت را در فرد نهادینه سازد؛ لذا می‌توان گفت سرمایه فرهنگی بیش از سایر منابع در یک زندگی مشترک محل بحث است. درحقیقت رضایت زناشویی نوعی توان برقراری یک کنش مناسبی موفق است که در این پژوهش رضایت زناشویی زنان مدنظر می‌باشد. رضایت زناشویی مقوله‌ای است که شامل زنان و مردان در یک رابطه زناشویی می‌شود. با توجه به تغییرات اجتماعی و فرهنگی که در سال‌های اخیر بیشتر قشر زنان را در مقایسه با قشر مردان دربر گرفته است (درتاج و همکاران، ۱۳۹۶).

عهدشکنی و خیانت زناشویی دو مفهوم مختلف هستند، اگرچه هر دو می‌توانند به نوعی به نقض اعتماد و روابط میان زن و شوهر منجر شوند؛ در ادامه تفاوت‌ها و عوامل مشترک و مختلف بین این دو مفهوم توضیح داده خواهد شد:

۱. عهدشکنی (بی‌وفایی)

- عهدشکنی به عنوان نقض تعهدات یا وعده‌هایی که در یک رابطه یا تعهد از قبل به کسی داده شده، توصیف می‌شود. این تعهدات می‌توانند شامل: وعده‌های مالی، وعده‌های مرتبط با کارهای خانگی، وعده‌های مربوط به مراعات و حمایت از یک دیگر و غیره باشند.

- عوامل عهدشکنی می‌توانند شامل: نقض تعهدات مالی، عدم انجام کارهای خانگی یا مراعاتی، نقض تعهدات مرتبط با مراعات و احترام، و غیره باشند.

۲. خیانت زناشویی

- خیانت زناشویی به عنوان دخول جنسی یا روابط جنسی با شخص دیگری به جز همسر یا همسر قانونی تعریف می‌شود. این اقدام به عنوان نقض قوانین ازدواج و روابط زناشویی در نظر گرفته می‌شود.

- عوامل خیانت زناشویی شامل: دخول جنسی با شخص دیگری، تجرید از روابط جنسی با همسر، پنهان کردن روابط جنسی نامشروع، و غیره است.

تفاوت اصلی بین عهدشکنی و خیانت زناشویی در نوع نقض تعهد است. عهدشکنی معمولاً به نقض تعهدات و وعده‌های اجتماعی و خانوادگی اشاره دارد، در حالی که خیانت زناشویی به نقض تعهدات جنسی و روابط زناشویی اشاره دارد.

مهم است تا در روابط زناشویی، صریح‌ترین تعهدات و مرزهای روابط بین همسران تعیین شوند تا ابهامات و اختلافات کاهش یابند؛ هم‌چنین، ارتقاء ارتباطات با همسر و مطالعه در مورد نیازها و ارزش‌های یک‌دیگر می‌تواند به جلوگیری از هر دو عهدشکنی و خیانت زناشویی کمک کند. با وجود این‌که پژوهش‌های متعددی در زمینه عهدشکنی و خیانت زناشویی انجام گرفته، هنوز بسیاری از ابعاد و جوانب آن ناشناخته مانده است و هم‌چنان طلاق با علت عهدشکنی و خیانت زناشویی در بین خانواده‌های شهرستان نیشابور یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین علت‌های طلاق در سال‌های اخیر مشخص شده است (طبق آمار و عملکرد سالیانه واحد آسیب‌های اجتماعی مداخله در بحران اورژانس اجتماعی نیشابور (۱۴۰۰)) و این تحقیقات کاربرد قطعی و راهبردی در زمینه کاهش آسیب اجتماعی طلاق را نداشته است؛ پژوهش انجام شده توسط محقق به بررسی عهدشکنی زوجین در شهرستان نیشابور با هدف طراحی مدل به منظور کاهش طلاق در خانواده‌های شهرستان نیشابور، با تأکید بر رویکرد محرومیت اجتماعی پرداخته است. با توجه به این‌که بسیاری از مشاورین خانواده دیدگاه جامعی در مورد عوامل ایجادکننده پدیده عهدشکنی و تأثیر محرومیت‌ها بر آن ندارند، انجام این پژوهش

می‌تواند باعث افزایش دانش و بینش آن‌ها نسبت به این پدیده و نیز ارائه مشاوره‌های دقیق‌تر به مراجعین شود؛ هم‌چنین، برای محققان دانشگاه نیز نتایج تحقیق می‌تواند مسیرهای جدیدی برای بررسی پدیدهٔ عهدشکنی زوجین باز کند.

۲. پیشینهٔ پژوهش

تحقیق‌های مختلفی در زمینهٔ خیانت بدعهدی و خیانت زناشویی انجام شده و نقش‌های مختلفی، از جمله عوامل: فردی، خانوادگی، اجتماعی، و مذهبی در ایجاد یا پیش‌گیری از بدعهدی و خیانت زناشویی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در تحقیق‌های ارائه شده، تفاوت‌ها و تأثیرات مختلف این عوامل در موضوع خیانت زناشویی به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است. توجه به این تحقیقات می‌تواند به افزایش آگاهی دربارهٔ عوامل مرتبط با خیانت زناشویی و ایجاد رویکردهای پیش‌گیری و درمانی مناسب در این زمینه کمک کند.

«نصیری» و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعهٔ خود به شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش به خیانت زناشویی پرداختند. خیانت زناشویی به عنوان یکی از شدیدترین مشکلات خانواده‌ها مورد بررسی قرار گرفت و بررسی دلایل گرایش به این پدیده می‌تواند نقش مؤثری در کاهش آن ایفا کند. این پژوهش براساس نظریهٔ زمینه‌ای اجرا شد و به اهمیت بررسی عوامل: فردی، زناشویی، خانوادگی، معنوی و اجتماعی در تشکیل وقوع خیانت زناشویی اشاره کرد. این پژوهش به درمانگران توصیه می‌کند که در روند مقابله با خیانت زناشویی، به جز بررسی عوامل مرتبط با خانواده و زناشویی، عوامل فردی، معنوی و اجتماعی را نیز در نظر بگیرند.

در تحقیق «سرمدی» و «احمدی» (۱۳۹۹)، با هدف شناسایی انواع آسیب‌های ناشی از خیانت زناشویی، از روش کیفی و مصاحبهٔ اکتشافی بهره‌بردند. نتایج نشان دادند که خیانت زناشویی در تمامی ابعاد فردی (جسمی و روانی)، خانوادگی، اجتماعی و معنوی به آسیب‌ها منجر می‌شود. در بُعد فردی، به اختلال در خواب، اختلال در تغذیه، اضطراب، افسردگی، شکست اعتماد به نفس، واکنشات منفی به خود، و بی‌ثباتی در روابط اشاره شد. در بُعد خانوادگی، از کاهش روابط عاطفی، تنش در خانواده، از دست رفتن صمیمیت خانوادگی، اختلال در وظایف والدینی و ورودی از دست رفته اشاره شد. در بُعد اجتماعی، عواقبی چون از دست دادن آبرو، مشکلات شغلی و مالی بیان شدند. در بُعد معنوی، عذاب وجدان و احساس گناه به عنوان مهم‌ترین آسیب‌های ناشی از خیانت زناشویی تجزیه و تحلیل شدند.

«فولادیان» و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود به تحلیل جامعه‌شناختی وقوع

رابطه فرازنشویی با ارائه یک نظریه زمینه‌ای پرداختند؛ نتایج این تحقیق نشان داده که انفصال درون خانواده، جذابیت تجربه عشق مدرن، از بین رفتن ارزش‌های سنتی، تجربه منع و اجبار در مواقع روزمره ازسوی خانواده، از دست دادن آزادی عمل از سوی خانواده، رفتارهای نادرست همسر، تحولات اجتماعی و تغییر در معیارها به‌طور زمانی و نیز از بین رفتن تابوی رابطه فرازنشویی از سوی مردان به‌سوی زنان متأهل، از شروط مؤثر بر وقوع رابطه فرازنشویی است.

«تاج‌بخش» و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود به مطالعه فرآیند شکل‌گیری خیانت زناشویی با استفاده از روش داده‌بنیاد پرداختند. نتایج پژوهش منجر به استخراج علل خیانت زناشویی (شامل: ناسازگاری‌های عاطفی و مشکلات رفتاری، فرسایش رابطه جنسی)، زمینه‌ها (شامل: ضعف باورها و عقاید مذهبی، نگرش‌ها و تمایلات لذت‌جویانه، سن، نوع شغل، طول مدت ازدواج، تأثیر دوستان، و روابط قبل از ازدواج)، است.

«غفوریان» و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «شناسایی عوامل مؤثر بر روابط فرازنشویی زنان» به ارائه مدل درمانی جدید پرداختند. در این تحقیق، عوامل مؤثر در روابط فرازنشویی زنان در چهار حیطه فردی-شخصیتی، فرهنگی-اجتماعی، خانوادگی-تربیتی، و مذهبی-اعتقادی مورد مطالعه قرار گرفت؛ نتایج نشان داده که عوامل مرتبط با حیطه‌های فردی-شخصیتی و سپس فرهنگی-اجتماعی بیشترین تأثیر را در روابط فرازنشویی زنان دارند؛ سپس، حیطه خانوادگی-تربیتی و در نهایت حیطه مذهبی-اعتقادی تأثیرگذاری کمتری داشت.

«فرهمند» و «فروزنده‌مقدم» (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «بررسی جامعه‌شناختی محرومیت اجتماعی دختران روستایی زابل و عوامل مرتبط با آن» به محرومیت اجتماعی دختران روستایی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داده که محرومیت اجتماعی در بُعد محرومیت از ازدواج بیشترین میزان را دارد. در این تحقیق، عوامل مرتبط با محرومیت اجتماعی شامل: نگرش سنتی والدین، نابرابری جنسیتی، منابع اقتصادی-اجتماعی محیط، تحصیلات، و درآمد مورد بررسی و تأثیرگذاری قرار گرفت.

«فروزنده‌مقدم» (۱۳۹۷) نیز در پژوهشی کمی با عنوان «بررسی جامعه‌شناختی محرومیت اجتماعی دختران روستایی زابل و عوامل مرتبط با آن» به محرومیت اجتماعی دختران روستایی پرداخت و نتایج نشان داد که نگرش سنتی والدین، نابرابری جنسیتی، منابع اقتصادی-اجتماعی محیط، تحصیلات، و درآمد با محرومیت اجتماعی مرتبط هستند.

در تحقیق «تاج» و همکاران (۱۳۹۶)، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی

مجازی و ارتباط آن با احساس تنهایی و خیانت زناشویی در دانشجویان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که میان میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و خیانت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد، اما این رابطه با احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی مرتبط نیست.

«فرهمند» و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود به بررسی تأثیرات مردسالاری بر احساس محرومیت نسبی و احساس بیگانگی زنان در خانواده و زندگی زناشویی پرداختند. نتایج نشان داده که مردسالاری در خانواده می‌تواند به احساس محرومیت نسبی و احساس بیگانگی در زنان از خود و از زندگی زناشویی منجر شود.

«رامشینی» (۱۳۹۵) در تحقیق کیفی خود به بررسی علل خیانت زنان به شوهران پرداخت و عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی مورد بررسی و تأثیر آن‌ها بر خیانت زنان تجزیه و تحلیل شد.

«زارچی» و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیق کمی به بررسی نقش واسطه‌ای نوازشگری در ارتباط با طرح‌واره ناسازگاری محرومیت عاطفی با رضایتمندی زناشویی در زنان پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که نوازشگری نقش واسطه‌ای در رابطه محرومیت عاطفی و رضایتمندی زناشویی دارد.

«صالح‌آبادی» (۱۳۹۳) در تحقیق خود به بررسی تفاوت‌های جنسیتی در وقوع و شیوع خیانت پرداخت و نتایج نشان داد که مردان در مقایسه با زنان بیشتر مرکب خیانت می‌شوند.

تحقیقاتی که ارائه شده نشان می‌دهد که نگرش‌ها و شخصیت افراد می‌تواند تأثیرگذار بر روابط زناشویی و رفتارهای آن‌ها باشد. این منابع اطلاعات مهمی راجع به روابط زناشویی و عوامل مؤثر بر آن ارائه می‌دهند.

«پاندی»^۶ (۲۰۲۱) در هند انجام شده و نشان می‌دهد که نگرش‌های حاصل از مشاهده رفتارهای عهدشکنانه در دوران کودکی و جوانی می‌تواند بر رفتارها و نگرش‌های فرد در مورد زندگی زناشویی در آینده تأثیر بگذارد. افراد با نگرش‌های لیبرال‌تر به ازدواج، تعهد کمتری به زندگی زناشویی دارند و نگرش مثبت‌تری نسبت به روابط خارج از ازدواج دارند.

تحقیق «چیروا»^۷ (۲۰۲۰) یک تحقیق میان فرهنگی در باب فرودستی زنان در کشورهای مختلف انجام شده و نشان می‌دهد که فرودستی زنان به علت مختلفی نظیر ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی می‌تواند در کشورهای مختلف شیوع داشته باشد. این تحقیق نیز نشان می‌دهد که زنان معمولاً در موقعیت‌های نازل‌تر و پست‌تری نسبت به مردان قرار دارند.

تحقیق «گودرزی» و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی رابطه بین عوامل شخصیتی براساس آزمون پنج عاملی شخصیت و رضایتمندی زناشویی با احتمال عهدشکنی در روابط زناشویی پرداخته و نشان داده که افراد دارای سبک‌های شخصیتی تکانشی و اعتمادپذیری پایین به احتمال بیشتری در روابط فرازناشویی دخالت دارند.

تحقیق «گرثر»^۸ (۲۰۲۰) درمورد رابطه بین حمایت اجتماعی و طلاق بین نژادی در لوئیزیانا انجام شده و نشان می‌دهد که زنان پس از بی‌وفایی و خیانت به همسر، بیشتر از مردان به منظور ایجاد روابط جدید، به زندگی زناشویی قبلی خاتمه می‌دهند.

تحقیق «ولز»^۹ (۲۰۲۰) به بررسی عوامل عهدشکنی زوجین مرتبط با طلاق پرداخته و نشان داده است که میزان عهدشکنی زوجین در طلاق با توجه به عوامل مختلفی نظیر مشکلات زناشویی، مسائل بهداشت روانی و مسائل بهداشت جسمی متفاوت است.

تحقیق «باند فید» و «مپیکال»^{۱۰} (۲۰۰۱) این تحقیق نشان می‌دهد که زنان بیشتر از مردان در درگیر روابط عاطفی هستند و به ندرت در شرایط رابطه جنسی خواهند شد. تمایل زنان به درگیر شدن در روابط نامشروع به عواملی نظیر هنجارهای اجتماعی و رفتارهای قبلی آن‌ها وابسته است.

تحقیقات انجام شده اطلاعات مهمی راجع به روابط زناشویی، عهدشکنی، و عوامل مؤثر بر آن‌ها ارائه داده‌اند که می‌توانند به درک بهتر از این موضوعات کمک کنند.

نتایج پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد عهدشکنی در ایران و سایر کشورها به یک اندازه، مورد سرزنش قرار گرفته شد و دارای معنای واحدی است؛ از این رو، این پژوهش با طراحی و ارائه مدل عهدشکنی زوجین و تأکید بر محرومیت اجتماعی به شناسایی ابعاد مختلف و راهبردهای متعدد در زمینه کاهش طلاق در خانواده، دارای نوآوری می‌باشد؛ تحقیقات انجام شده قبلی در بررسی ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های دل‌بستگی در احتمال بروز عهدشکنی، شناسایی عوامل مؤثر بر بروز خیانت، عوامل زمینه‌ساز و مؤلفه‌های محرومیت اجتماعی و تحلیل جامعه‌شناختی روابط فرازناشویی، شناسایی عوامل فردی خانوادگی مذهبی مرتبط با خیانت و... انجام گرفته؛ هم‌چنین پژوهش‌هایی نیز که به نوعی به محرومیت اجتماعی پرداخته و بررسی محرومیت را مرتبط با نابرابری جنسیتی، منابع اقتصادی، اجتماعی محیط و درآمد، انجام داده است، در تحقیقات قبلی صورت گرفته راهکار و یا راهبردی درخصوص کاهش این مسأله اجتماعی (عهدشکنی) معرفی نشده است. پژوهش حاضر با عنوان «طراحی مدل عهدشکنی زوجین شهرستان نیشابور با تأکید بر محرومیت اجتماعی»، با استخراج نظریه‌ای در این زمینه و ارائه مدلی کاربردی جهت کاهش طلاق در بین زوجین، به شناخت و آگاهی بیشتری به پدیده عهدشکنی از منظر محرومیت اجتماعی پرداخته و

با طراحی مدل عهدشکنی در شش جزء (عوامل علی، راهبردها، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و پیامدها) مربوط به پدیده محوری عهدشکنی معرفی و شناسایی شده تا به صورت کاربردی گامی در جهت کاهش طلاق در بین خانواده‌ها صورت پذیرد و مورداستفاده مراکز تخصصی در کاهش طلاق، کلینیک‌های مشاوره و... قرارخواهد گرفت؛ به همین منظور، این پژوهش دارای این نوآوری نسبت به تحقیقات قبلی می باشد.

۱-۲. چارچوب مفهومی

- عهدشکنی

عهدشکنی و یا خیانت زناشویی، نوعی درگیری جنسی، عاطفی و یا هردو توأم با یک‌دیگر (عاطفی-جنسی) با فردی غیر از همسر می باشد که این رابطه از شریک زندگی پنهان می شود و ویژگی اصلی آن رازگونه بودن آن است (بريمن، ۲۰۰۱: ۱۱۲). از دیدگاه «پلاسو» (۲۰۰۷)، عهدشکنی زناشویی به معنی شکستن اعتماد است؛ زمانی که یکی از زوجین یا هردو نتوانند باوفا نسبت به هم بمانند و قواعد روابط انحصاری میان زوجین مورد تجاوز قرار گیرد. این تجاوز می تواند در ماهیت فیزیکی یا هیجانی باشد. عهدشکنی و خیانت زناشویی به نوعی تجاوز به اعتماد و تعهدهای رابطه زناشویی می باشد. این پدیده، شامل روابط جنسی یا عاطفی با فردی غیر از همسر یا شریک زندگی است (هانی و هاردی، ۲۰۱۴: ۴۰۴) و معمولاً مخفیانه اتفاق می افتد. ویژگی اصلی آن، انجام این روابط در پنهان بودن از همسر یا شریک زندگی است (تولایی و همکاران، ۱۳۹۷: ۶۷).

در این زمینه، باید توجه داشت که تأثیر خیانت در انحلال و دگرگون ساختن رابطه، به عواملی مانند: جنسیت، قدرت و فرهنگ بستگی دارد (صمدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۷۳). آسیب‌های خیانت زناشویی شامل موارد زیر هستند (سرمدی و احمدی، ۱۳۹۹: ۵۷):

- ۱) آسیب‌های جسمانی: اختلال در خواب و رویا، اختلال در تغذیه، تشدید مشکلات قلبی و عروقی، حالت منگی و گیجی.
- ۲) آسیب‌های روانی: افسردگی، خشم و پرخاشگری، اضطراب، درگیری ذهنی، ترس و تهدید، بی اعتمادی.
- ۳) آسیب‌های خانوادگی: طلاق، افت تحصیلی فرزندان، سردی عاطفی، گوشه‌گیری فرزندان.
- ۴) آسیب‌های اجتماعی: مشکلات شغلی و از دست دادن ارتباط با دیگران.

۵) آسیب‌های معنوی: کاهش اعتقادات دینی و احساس گناه.

خیانت زناشویی همانند مسایل دیگر مربوط به ازدواج، یکی از مسائل اجتماعی بسیار مهم و بحرانی جامعه است و به هر گونه روابط جنسی یا عاطفی فراتر از چارچوب روابط متعهدانه بین دو همسر اطلاق می‌گردد (دکاسترو^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۶: ۲۳۰). گونه‌های مختلفی از خیانت زناشویی وجود دارد، اما معمولاً انواع خیانت شامل جسمانی (جنسی)، عاطفی و ترکیبی از هر دو است (صمدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶۷)؛ در ادامه انواع عهدشکنی تشریح شده است.

خیانت جسمانی یا جنسی^{۱۳}: خیانت (جسمانی)، مطابق با نظر اکثریت مردم

به رابطه جنسی با شخصی سوم اشاره دارد. در این زمینه «تامپسون» (۱۹۸۴)، خیانت را چنین تعریف کرده است: «درگیری در رابطه جنسی خارج از ازدواج بدون آگاهی یا رضایت همسر». برخی از صاحب‌نظران و پژوهشگران، واژه خیانت را با اصطلاحات دیگری نظیر «رابطه جنسی خارج از زندگی زناشویی یا آمیزش جنسی خارج از زندگی زناشویی» جایگزین کرده‌اند (صمدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶۷).

خیانت عاطفی یا هیجانی^{۱۴}: از دیدگاه «کلینز» (۱۹۹۹)، خیانت هیجانی به جای

آن‌که با مؤلفه‌های جسمانی مشخص شود، توسط نزدیکی و تماس هیجانی تعریف می‌شود که میان دو نفر جز همسران آن‌ها به اشتراک گذاشته می‌شود. خیانت عاطفی زمانی رخ می‌دهد که فردی منابعی نظیر عشق، زمان و توجه را وقف فرد دیگری جز همسر خویش می‌کند. از دیدگاه «گلاس» و «رایت» (۱۹۹۲)، جوانب نزدیکی عاطفی عبارتند از: مشارکت، تفاهم، همراهی و هر نوع دیگری از رابطه نزدیک (صمدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶۷).

خیانت در روابط زناشویی می‌تواند انواع مختلفی داشته باشد؛ از جمله: خیانت

جسمانی و خیانت هیجانی. علاوه بر این، خیانت‌های مجازی یا اینترنتی نیز به وجود آمده‌اند «کوپر» (۲۰۰۲). خیانت مجازی ممکن است شامل رفتارهای جنسی باشد، اما تأکید بیشتری بر جنبه‌های هیجانی دارد. مدل کوپر به سه جنبه اصلی از خیانت اینترنتی اشاره می‌کند: دسترسی پذیری، توانمندی، و گمنامی. براساس این مدل، افرادی که دسترسی آسان به اینترنت دارند و توانایی بهره‌بردن از منابع آن را دارند، بیشترین احتمال را برای ارتکاب خیانت مجازی دارند (صمدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۶۷)؛ هم‌چنین، اهمیت ترویج هویت در فضای مجازی نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد. به‌طور مخصوص، اختلافات جنسی در نگرش به جنسیت نقش مهمی در خیانت زناشویی ایفا می‌کنند؛ زیرا مردان و زنان به طرق مختلفی به روابط جنسی و هیجانی نگرش دارند (بشرپور، ۱۳۹۱: ۱۹۴).

- محرومیت

محرومیت فراتر از جنبه‌های مادی است و دربرگیرنده ابعاد اقتصادی (مادی)، اجتماعی (رابطه‌ای) و کالبدی/محیطی است. محرومیت مفهومی نسبی است، نه مطلق؛ زیرا بر پایهٔ هنجارها و استانداردهای پذیرفته‌شده در هر محیط (جامعه، خانواده) سنجیده می‌شود که این هنجارها از جامعه‌ای به جامعهٔ دیگر از خانواده‌ای به خانوادهٔ دیگر متفاوت است و در طول زمان نیز تغییر می‌پذیرد (بیلی^{۱۵}، ۲۰۰۳).

الف) محرومیت اقتصادی: این شکل از محرومیت آشکارترین بُعد محسوب می‌شود که در سطح درآمد افراد و خانوارها عمل می‌کند و محرومیت از دسترسی به غذا، سرپناه، خدمات، آموزش و سلامت را شامل می‌شود (ابویسانی و همکاران، ۱۳۹۹).

ب) محرومیت اجتماعی: به روابط اشاره دارد و بیانگر شرایط افراد یا گروه از طریق بهره‌مندی آن‌ها از روابط، شغل، حقوق و قوانین و مسئولیت‌ها و فرصت‌ها می‌باشد. این بُعد از محرومیت به انسجام و هم‌بستگی فرد با جامعه یا درون‌گروهی توجه دارد؛ هم‌چنین در بُعد اجتماعی احساس بهتر بودن، کیفیت ارتباطات افراد با خانواده، دوستان، همکاران و اجتماع مورد توجه قرار می‌گیرد. این پژوهش بر محرومیت از بُعد اجتماعی متمرکز می‌باشد (ابویسانی و همکاران، ۱۳۹۹).

ج) محرومیت محیطی و کالبدی: این بُعد از محرومیت به وضوح در سطح روستا و یا منطقه قابل مشاهده است و به محیط فیزیکی و زیست افراد اشاره دارد و شامل امکانات و خدمات زیربنایی، کیفیت و خدمات مسکن و محیط زیست است (ابویسانی و همکاران، ۱۳۹۹).

با توجه به این‌که مراجعین اورژانس اجتماعی، ارجاعی از دادگستری جهت اقدامات طلاق به مرکز مراجعه می‌نمایند و یکی از علل طلاق و از همپاشی خانواده‌ها، عهدشکنی یا خیانت می‌باشد؛ نتایج این تحقیقات برای قوام و دوام خانواده و جلوگیری از ازهم‌گسیختگی و فروپاشی خانواده‌ها مفید است و با ارائه مدل نظری در نهاد خانواده، در حقیقت الگویی آگاهی‌دهنده و پیشگیری‌کننده در بروز طلاق و عهدشکنی برای زوجین می‌گردد که می‌تواند در کاهش آسیب طلاق کمک‌کننده باشد.

۳. روش پژوهش

این پژوهش، پژوهشی کیفی است که از روش داده بنیاد بهره می‌گیرد. در مرحلهٔ کیفی، به منظور طراحی الگوی تحقیق، از اساتید دانشگاهی و هم‌چنین مشاورین خانواده مصاحبه عمیق به عمل آمد. مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها به صورت هدفمند از میان کسانی که در زمینهٔ موضوع تحقیق، صاحب نظر بودند و فعالیت‌های پژوهشی و اجرایی مرتبط داشتند، انتخاب شدند.

در این پژوهش از ۱۵ نفر از خبرگان دانشگاهی و مشاورین خانواده مصاحبه عمیق به عمل آمد و فرآیند مصاحبه‌ها تا مرحله رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند برای انتخاب مصاحبه‌شوندگان استفاده شده است.

در پژوهش حاضر، از بین مصاحبه‌های انجام شده در این پژوهش، تعداد ۴ مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب گردید و هرکدام در فاصله زمانی ۲۰ روز دو بار توسط محقق کدگذاری گردید؛ سپس کدهای تعیین شده برای هر یک از مصاحبه‌ها به صورت تک تک با هم مقایسه شدند. در هر یک از مصاحبه‌ها، کدهای مشابه به عنوان «توافق» و کدهای غیرمشابه به عنوان «عدم توافق» مشخص گردید. قابلیت اعتماد یا پایایی نتایج پژوهش در جدول نشان داده است. همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، میانگین کدها در مرحله اول ۲۲، میانگین کدها در مرحله دوم ۲۵/۲۵، میانگین توافقات ۲۲، میانگین عدم توافقات ۳/۲۵ و نهایتاً پایایی کل حدود ۹۴٪ است که باتوجه به این که بالاتر از ۷۰٪ می‌باشد، پایایی تأیید شد.

جدول ۱: قابلیت اعتماد یا پایایی نتایج پژوهش (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 1: Reliability of research results (Authors, 2023).

مصاحبه	تعداد کد در مرحله اول	تعداد کد در مرحله دوم	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد پایایی
۱	۲۳	۲۵	۲۳	۲	۹۵
۲	۲۱	۲۵	۲۱	۴	۹۱
۳	۲۰	۲۴	۲۰	۴	۹۰
۴	۲۴	۲۷	۲۴	۳	۹۴
کل	۲۲	۲۵/۲۵	۲۲	۳/۲۵	۹۳

در جدول ۲، مشخصات خبرگان دانشگاهی و اجرایی که در پژوهش مشارکت داشته‌اند، ارائه شده است.

۴. یافته‌های پژوهش

براساس نتایج حاصل شده، عوامل علی شامل پنج نوع هستند که عبارتند از: بُعد مادی محرومیت اجتماعی، محرومیت از شبکه روابط اجتماعی، محرومیت از مشارکت اجتماعی، محرومیت آموزشی و محرومیت از اوقات فراغت. نتایج کدگذاری محوری در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۲: مشخصات خبرگان دانشگاهی و اجرایی به تفکیک مسئولیت و تحصیلات (نگارندگان، ۱۴۰۱).
 Tab. 2: Profiles of academic and executive experts by responsibility and education (Authors, 2023).

کد پاسخگو	مسئولیت	مدرک و رشته تحصیلی
۱	مشاور خانواده کلینیک مشاوره راه زندگی	دکتری مشاوره
۲	مسئول اورژانس اجتماعی نیشابور	کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی
۳	عضو هیأت علمی (استادیار) دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان	دکتری تخصصی جامعه‌شناسی
۴	مدرس دانشکده روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور	دکتری تخصصی روان‌شناسی بالینی
۵	مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد مدرس و مشاور خانواده	دکتری تخصصی مدیریت رفتار سازمانی و کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی
۶	مشاور خانواده کلینیک مشاوره موعودمهر	دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی
۷	مشاور خانواده کلینیک مشاوره توان	دکتری تخصصی روان‌شناسی بالینی
۸	مددکار اجتماعی کلینیک مشاوره هدایت	کارشناس ارشد مددکاری
۹	ریاست اداره بهزیستی نیشابور	دکتری تخصصی روان‌شناسی بالینی
۱۰	مددکار اجتماعی مرکز طوس بهزیستی مشهد	دانشجوی ارشد مشاوره خانواده
۱۱	مددکار اجتماعی اورژانس اجتماعی نیشابور	کارشناس ارشد مشاوره خانواده
۱۲	مددکار اجتماعی تیم مداخله در بحران اورژانس اجتماعی نیشابور	کارشناس ارشد مددکاری
۱۳	مددکار اجتماعی تیم مداخله در بحران اورژانس اجتماعی نیشابور	دکتری جامعه‌شناسی
۱۴	معاونت اداره بهزیستی نیشابور	دانشجوی دکتری روان‌شناسی
۱۵	مدرس دانشکده روان‌شناسی دانشگاه پیام نور واحد نیشابور	دکتری مشاوره خانواده

یافته‌های کدگذاری عهدشکنی زوجین

عهدشکنی زوجین خود به‌عنوان یک پدیده دارای ساختاری مفهومی ویژه‌ای است. براساس مصاحبه‌های انجام‌گرفته با خبرگان، درمورد این مفهوم، سؤال به‌میان آمد و آن‌ها نظرات خود را در این مورد بیان کردند. پس از بررسی محتوای مصاحبه‌ها، کدهای اولیه عهدشکنی زوجین شناسایی شدند. ۱۷ کد اولیه برای مقوله عهدشکنی زوجین شناسایی شدند. این کدها پس از انجام کدگذاری محوری دسته‌بندی شدند؛ در دو دسته اصلی عهدشکنی عاطفی و عهدشکنی جنسی قرار گرفتند. نتایج کدگذاری محوری پدیده عهدشکنی زوجین در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۳: کدگذاری محوری عوامل علی نگارندگان، (۱۴۰۱).
Tab. 3: Axial coding of causal factors (Authors, 2023).

ابعاد	مقولات	مفاهیم	کدهای اولیه			
شرایط علی تأثیرگذار بر عهدشکنی زوجین با رویکرد محرومیت اجتماعی	بعد مادی محرومیت اجتماعی	محرومیت شغلی	بیکاری نارضایتی شغلی			
		مسائل درآمدی	اختلال در اقتصاد خانواده	ورشکستگی مالی		
			از دست دادن شغل	نداشتن درآمد کافی		
			برخورداری از درآمد بالا	ناتوانی در مصرف غذای مطلوب		
			عدم تأمین نیازهای اساسی	ناتوانی در دسترسی به لباس متعارف	ناتوانی در تأمین مسکن	
				ناتوانی در تأمین وسایل خانگی	ناتوانی در تأمین ماشین و وسیله نقلیه	
				نداشتن انگیزه و دلسردی در زندگی	فقدان عزت نفس	
		نداشتن رفاه حداقلی	زندگی زیرخط فقر	محرومیت از فرصت‌های شغلی		
			بی عدالتی در دسترسی به منابع	نابرابری در دستیابی به اشتغال	نابرابری تحصیلی	
				بی‌قدرتی در استفاده از درآمد خانواده	بی‌قدرتی در بهره‌برداری از حقوق شهروندی	
		بی‌قدرتی در حقوق ابتدایی	بی‌قدرتی در استفاده از تحصیلات	بی‌قدرتی در انتخاب شغل		
			بی‌قدرتی در انتخاب همسر	بی‌قدرتی در دسترسی به سلامت		
			نداشتن منزلت اجتماعی	محرومیت از حضور در جمع		
			محرومیت از پرستیژ اجتماعی	کنترل اجتماعی	فقدان فرصت دسترسی به خدمات بهداشتی	
				محدویت حضور در جامعه	فقدان فرصت مشارکت در فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی	فقدان فرصت آموزشی
					محرومیت از شبکه روابط اجتماعی	فقدان دسترسی به فرصت‌های نقش‌آفرینی در جامعه
		محرومیت از خدمات بهداشتی	فقدان فرصت روابط اجتماعی	محرومیت از خدمات بهداشتی در خانواده		
			محرومیت از آموزش بهداشتی	محرومیت از آموزش بهداشتی		
			محرومیت از خدمات بهداشتی در جامعه	محرومیت از خدمات بهداشتی در جامعه		

	شبکه روابط اجتماعی	محرومیت از شبکه روابط خانوادگی
		محرومیت از شبکه روابط اجتماعی
		محرومیت از شبکه روابط دوستان و همکاران
		دگرگونی در روابط اجتماعی
	نارضایتی از روابط اجتماعی	عدم رضایت از روابط همسر با اطرافیان
		عدم رضایت از ارتباطات با اطرافیان
		نگرش نامطلوب در روابط جنسیتی
	نگرش نامطلوب	نگرش نامطلوب در مورد درآمد
		نگرش نامطلوب در مورد تحصیلات
		بی‌اعتمادی ناشی از بی‌وفایی
	بی‌اعتمادی	بی‌اعتمادی به دلیل تجربه جنسی
		بی‌اعتمادی به طرف مقابل
دگرگونی در وسایل ارتباط جمعی و فرصت‌های ارتباطی		
دگرگونی در روابط اجتماعی	دگرگونی در حقوق فردی	
	دگرگونی در ارزش‌ها و اعتقادات	
	طرد ناشی از رفتار همسر	
محرومیت از مشارکت اجتماعی	بی‌اعتمادی	
	طرد اجتماعی	طرد ناشی از خیانت
		طرد ناشی از عدم آزادی
		طرد از خانواده
محرومیت آموزشی	عدم دسترسی به حقوق شهروندی (حقوق مدنی)	
	فقدان دانش جنسی	محرومیت از مشارکت اجتماعی
		عدم دسترسی به حقوق شهروندی
		عدم برخورداری از فرصت‌های آموزشی
محرومیت از اوقات فراغت	عدم بهره‌مندی از اوقات فراغت	محرومیت از آموزش شبکه‌های اجتماعی
		نداشتن دانش استفاده از فضای مجازی
		ناآگاهی در مورد توسعه شبکه‌های اجتماعی
		عدم پایبندی به هنجار جامعه در مورد شبکه‌های اجتماعی
محرومیت از اوقات فراغت	عدم بهره‌مندی از اوقات فراغت	عدم دسترسی به تسهیلات اوقات فراغت
		عدم برخورداری از فرصت‌های تفریحی

این موضوع که چگونه می‌توان عهدشکنی زوجین را کاهش داد، مسأله مهمی است که در این پژوهش مدنظر قرار گرفته است؛ بدین منظور، از افراد مصاحبه‌شونده درخواست شد که نسبت به راهبردهایی که می‌تواند سطح عهدشکنی زوجین را با تأکید بر محرومیت اجتماعی را کاهش داد، پاسخ دهند. براساس متن مصاحبه‌ها که از خبرگان استخراج گردید، ۲۸ کد مربوط به راهبردهای کاهش عهدشکنی زوجین استخراج شد. یافته‌های حاصل این راهبردها شامل سه راهبرد اصلی توانمندسازی

جدول ۴: یافته‌های کدگذاری محوری عهدشکنی زوجین (نگارندگان، ۱۴۰۱).
Tab. 4: Findings of core coding of couples' vow breaking (Authors, 2023).

ابعاد	مقولات	مفاهیم	کدهای اولیه
عهدشکنی زوجین	عهدشکنی عاطفی	ارتباط غیرمعمول با جنس مخالف غیر از همسر	علاقه و دوست‌داشتن جنس مخالف
			مراودات مجازی خارج از عرف با جنس مخالف
			ملاقات و رفت و آمد با جنس مخالف
			رابطه عاشقانه با جنس مخالف
		گسستگی ارتباط زناشویی با همسر	عدم پای‌بندی به تعهدات عاطفی به همسر
			عدم ابراز عاطفه به همسر
			سردی در روابط جنسی با همسر
			بی‌توجهی به همسر
	تنش و برخورد تند با همسر		
	تحقیر همسر		
	بی‌احترامی به همسر		
	کتک زدن همسر		
	عهدشکنی جنسی	عهدشکنی جنسی در محیط مجازی	مشاهده فیلم‌ها و تصاویر سکسی
			عضویت در گروه‌های سکسی
		عهدشکنی جنسی در محیط واقعی	ارتباط سکسی در محیط مجازی با جنس مخالف
			رابطه جنسی مداوم
		رابطه جنسی مقطعی	

خانواده‌ها، بسترسازی نقش آفرینی مؤثر خانواده‌ها و تقویت زندگی اسلامی-ایرانی هستند. نتایج کدگذاری محوری در جدول ۵ ارائه شده است.

پس از این‌که کدهای باز اولیه مربوط به عوامل مؤثر بر عهدشکنی زوجین شناسایی شدند، کدگذاری محوری انجام‌گرفت که عواملی که مفهومی نزدیک به هم داشتند، در دسته‌های یکسان قرار گرفتند. این عوامل در دسته اصلی عوامل زمینه‌ای و عوامل مداخله‌گر قرار گرفتند. نتایج کدگذاری محوری عوامل مؤثر در جدول ۶ ارائه شده است.

یافته‌های کدگذاری انتخابی (گزینشی)

در کدگذاری باز، به تولید مقوله‌ها و ویژگی‌های آن‌ها پرداخته شد؛ سپس تلاش شد تا معین شود آن مقوله‌ها از لحاظ ابعاد چه انواعی دارند. در کدگذاری محوری مقوله‌ها به صورت منظم پرورده و به زیرمقوله‌ها متصل می‌شوند، اما تا وقتی مقوله‌های اصلی

جدول ۵: یافته‌های کدگذاری محوری راهبردها (نگارندگان، ۱۴۰۱).
Tab. 5: Findings of central coding of strategies (Authors, 2023).

ابعاد	مقولات	مفاهیم	کدهای اولیه	نکات کلیدی مصاحبه
راهبردهای غلبه بر عهدشکنی زوجین با رویکرد محوریت اجتماعی	توانمندسازی خانودها	توانمندسازی دانشی خانودها	آموزش دانشی به زوجین	وارد شدن به زندگی متأهلی نیازمند دانش و آگاهی‌هایی است که بسیاری از زوجین ندارند.
			آموزش مهارتی به زوجین	دانش و سبک درست زندگی زناشویی باید به شکل عملی و کاربردی به زوجین آموزش داده شود.
			مشاوره به زوجین	زوجین باید بتوانند در زمان‌های موردنیاز به خدمات مشاورین خانواده دسترسی پیدا کنند.
			الگوبرداری از زوجین موفق	زوجین موفق در زندگی خود تجارب و مهارت‌های ارزشمندی دارند که انتقال آن به زوجین جدید می‌تواند به بهبود زندگی آن‌ها کمک کند.
	توانمندسازی خانودها	توانمندسازی اقتصادی خانودها	تامین شغل مطلوب برای افراد متأهل	اولویت دولت‌ها باید بهره‌مندی افراد متأهل از شغل مناسب باشد.
			ارائه حمایت‌های ویژه اقتصادی برای خانودها	دولت‌ها باید خدمات حمایتی و یارانه‌ای خود را به سمت خانودها و زوجین تازه ازدواج کرده هدایت کنند.
			ارائه بسته‌های حمایتی برای خانودهای کم‌درآمد	برای حفظ بنیان خانودهایی که مشکلات مالی و معیشتی دارند، باید خدمات حمایتی ویژه‌ای در نظر گرفته شود.
			فراهم کردن حداقل‌های زندگی برای خانودها	دولت‌ها باید اولویت حمایت‌های خود را برای خانودها در نظر بگیرند و حداقل‌ها را برای آن‌ها فراهم کنند.
			کاهش هزینه خدمات دولتی و اجتماعی برای خانودها	بهره‌مندی از خدمات دولتی و به‌ویژه بیمه‌ها و خدمات اجتماعی برای خانودها در حداقل ممکن در نظر گرفته شود.
	بسترسازی نقش آفرینی مؤثر خانودها	امکان مشارکت مؤثر زوجین در جامعه	محور قرار دادن خانودها در تمام امور جامعه	حمایت و توجه به خانودها باید به شکلی باشد که افراد مجرد در زندگی خود احساس کمبود بزرگی داشته باشند.
			ایجاد زمینه مشارکت زوجین در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی	افراد متأهل باید به شکلی در تمام امور جامعه مورد حمایت قرار بگیرند که برای افراد مجرد رغبت ایجاد شود تا متأهل شوند.
			ایجاد زمینه مشارکت فعال زنان و مردان در گروه‌های اجتماعی	باید زمینه‌ای فراهم شود تا در جامعه افراد متأهل به راحتی بتوانند در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت کنند.
			نهادینه کردن فرهنگ ارج نهادن به خانواده	امروزه در جامعه ما، فرهنگ خانواده‌گرایی و ترویج مجرد بودن در حال گسترش است.
			مقابله با نابرابری جنسیتی در سطوح مختلف (خانواده، جامعه و دولت)	از گذشته فرهنگ مردسالاری در جامعه حاکم بوده است.

	زمینه‌سازی عدالت اجتماعی برای خانواده‌ها	تهیه قوانین حمایتی از خانواده‌ها در جامعه	قوانین حمایت از خانواده‌ها باید به شکل‌های مختلف گسترش یابد.
		فراهم‌نمودن زمینه دستیابی به حقوق شهروندی برای خانواده‌ها	چترحمایتی دولت از خانواده‌ها در جامعه باید گسترش یابد و از حقوق خانواده‌ها با جدیت دفاع شود.
	تحکیم پایه‌های معنوی خانواده	تقویت باورها و اعتقادات دینی زوجین	جو دینی خانواده‌ها و باورهای مذهبی باید در خانواده‌ها به شکل مناسبی تقویت شود.
		پای‌بندی به ظواهر دینی از سوی زوجین	رعایت قواعد و ظواهر دین در خانواده‌ها کم‌رنگ شده است.
		دانش‌اندوزی درمورد اصول و قواعد دینی	باید شرایطی و الزاماتی فراهم شود تا خانواده‌ها سطح دانش و آگاهی خود را از مسائل دینی ارتقاء دهند.
		مشارکت خانوادگی در مراسم و برنامه‌های مذهبی	در جامعه باید مراسم‌هایی ویژه خانواده‌ها با محوریت تقویت بنیان‌های اعتقادی آنان برگزار شود. بسیاری از مشکلات خانوادگی به کاهش باورهای مذهبی برمی‌گردد.
	سبک زندگی اسلامی	رعایت اصول زناشویی اسلامی	اسلام، اصول و قواعد ارزشمندی درمورد نهاد خانواده برای پیروان خود ایجاد کرده است.
		اخلاق‌مداری اسلامی در محیط خانواده	رعایت اخلاق اسلامی در بین خانواده‌ها باید ترویج فرهنگ‌های غربی کم‌رنگ شده است.
		قناعت و ساده‌زیستی	متأسفانه در سالیان اخیر، فرهنگ مادی‌گرایی و تجمل‌گرایی که با الگوبرداری از غرب است، در خانواده‌ها ترویج شده است.
		پرورش عشق و محبت حقیقی	عشق حقیقی و محبت واقعی در بین خانواده‌ها کاهش یافته است.
	سبک زندگی ایرانی	پای‌بندی به سنت‌ها و آداب اصیل ایرانی در ازدواج و خانواده	در سنت‌های ایرانی، برای ازدواج و خانواده‌ها آداب و رسوم زیبا و ارزشمندی وجود دارد.
		دوری از فرهنگ غربی و غیربومی در خانواده	پایه‌های فرهنگ ایرانی و سنتی در بین خانواده‌ها متزلزل شده و فرهنگ‌های غربی جایگزین آن‌ها شده است.
		مدرن کردن سنت‌های زندگی ایرانی با حفظ اصالت آن‌ها	سبک زندگی خانواده‌ها باید با حفظ ارزش‌های بومی و سنتی به روز شود و نباید از هویت واقعی خود دور شود.
		تقویت هویت ایرانی خانواده‌ها	متأسفانه نسل جدید در کشور ما، از هویت ملی خود دور شده است.

به یک‌دیگر نپیوندند و طرح نظری بزرگ‌تری را شکل ندهند، یافته‌های پژوهش شکل نظریه به خود نمی‌گیرند. کدگذاری گزینشی برای یکپارچه‌سازی و پالایش نظریه‌ها است. اولین گام در یکپارچه‌سازی تعیین مقوله مرکزی است که نمایان‌گر مضمون اصلی پژوهش است. کدگذاری گزینشی، مهم‌ترین مرحله نظریه‌پردازی است که محقق در آن، مقوله‌های اصلی را با مقوله‌های دیگر ارتباط می‌دهد، ارتباط آن‌ها را اثبات می‌کند

جدول ۶: یافته‌های کدگذاری محوری عوامل مؤثر (نگارندگان، ۱۴۰۱).
 Tab. 6: Findings of axial coding of effective factors (Authors, 2023).

ابعاد	مقولات	مفاهیم	کدهای اولیه			
عوامل مؤثر	عوامل مداخله‌گر	مادی‌گرایی زوجین	زیاده‌طلبی مردان و زنان چشم و هم‌چشمی			
		لذت‌گرایی زوجین	تنوع‌طلبی مردان و زنان هوس‌بازی مردان و زنان			
		مقید بودن زوجین	از خودگذشتگی زوجین مذهبی بودن زوجین اخلاق‌مداری زوجین			
		نقش‌آفرینی شبکه‌های اجتماعی	دانش پایین در مورد فضای مجازی گسترش استفاده از شبکه‌های مجازی			
		شرایط اقتصادی خانواده	سطح درآمد خانواده رفاه مادی خانواده			
		عوامل جمعیت‌شناختی	سن زوجین	سن زوجین		
			مدرک تحصیلی زوجین	مدرک تحصیلی زوجین		
			شرایط اشتغال زوجین	شرایط اشتغال زوجین		
			ارزش‌ها و باورهای جامعه	ارزش‌ها و باورهای جامعه	ارزش‌ها و باورهای جامعه	
				پذیرش زنان در جامعه	پذیرش زنان در جامعه	
				آداب و رسوم رایج در جامعه	آداب و رسوم رایج در جامعه	
				فرهنگ مصرف‌گرایی	فرهنگ مصرف‌گرایی	
			عوامل زمینه‌ای	محیط فرهنگی جامعه	حاکمیت مردسالاری در جامعه	حاکمیت مردسالاری در جامعه
					هنجارهای جامعه	هنجارهای جامعه
	ترکیب جمعیتی جامعه				ترکیب جمعیتی جامعه	
	تنوع قومیتی در جامعه				تنوع قومیتی در جامعه	
	محیط اجتماعی جامعه			پیوندهای اجتماعی بین افراد جامعه	پیوندهای اجتماعی بین افراد جامعه	
				قوانین ازدواج و طلاق	قوانین ازدواج و طلاق	
				قوانین حمایت از خانواده	قوانین حمایت از خانواده	
	محیط قانونی	قوانین دولتی		قوانین دولتی		
		ویژگی‌های محل سکونت		جرم خیز بودن محل سکونت	جرم خیز بودن محل سکونت	
				سطح ناهنجاری و بزهکاری در محیط سکونت	سطح ناهنجاری و بزهکاری در محیط سکونت	
			بافت جمعیتی محل سکونت	بافت جمعیتی محل سکونت		
			بالا یا پایین شهر بودن محل سکونت	بالا یا پایین شهر بودن محل سکونت		
			سطح فقر در محل سکونت	سطح فقر در محل سکونت		
	سطح امنیت در محل سکونت		سطح امنیت در محل سکونت			

و مقوله‌هایی را اصلاح می‌کند که به بهبود و بازنگری نیاز دارند (دانایی فرد و اسلامی، ۲۰۱۰). کدگذاری گزینشی برای یکپارچه‌سازی و پالایش نظریه‌ها است. اولین گام در یکپارچه‌سازی تعیین مقوله مرکزی است که نمایان‌گر مضمون اصلی پژوهش است؛ ویژگی‌های انتخاب یک مقوله محوری عبارتند از:

- آن مقوله باید محور باشد؛ یعنی این‌که، همه مقوله‌های اصلی دیگر بتوانند به آن ربط داده شوند.

- باید به کرات در داده‌ها ظاهر شود؛ این بدان معناست که در همه یا تقریباً همه موارد، نشانه‌هایی وجود دارند که به آن مفهوم اشاره می‌کنند.

- توضیحی که به تدریج با ربط‌دهی مقوله‌ها رشد پیدا می‌کند، منطقی و محکم است. هیچ‌گاه داده‌های به‌زور استخراج نمی‌شود.

- نام یا اصطلاحی که برای تبیین مقوله محوری به کار می‌رود، باید به قدر کافی انتزاعی باشد تا بتواند در انجام تحقیق در دیگر عرصه‌های خرد و واقعی مورد استفاده قرار گرفته و ما را به سمت ایجاد یک نظریه عمومی‌تر هدایت کند.

- هنگامی که مفهوم به شیوه تحلیلی از طریق تلفیق با مفاهیم دیگر بهبود می‌یابد، نظریه از لحاظ عمق و قوت اکتشافی، رشد پیدا کند.

- مفهوم همان قدر که قادر به تشریح نکته اصلی برآمده از داده‌هاست، قادر به توضیح دگرگونی نیز می‌باشد؛ یعنی این‌که، اگر شرایط تغییر یابد، اگرچه روشی که در آن پدیده‌ای بازگو می‌شود، ممکن است تاحدی متفاوت به نظر برسد، تبیین هنوز به قوت خود باقی است. این مفهوم هم‌چنین باید قادر به تبیین موارد متناقض یا جایگزین در چارچوب آن ایده محوری باشد (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶).

در مجموع، نقش محرومیت‌های اجتماعی در پدیده عهدشکنی بسیار پررنگ است که باید برای رفع این محرومیت‌ها تدبیری اندیشیده شود. در این پژوهش، راهبردهایی ارائه شد که می‌تواند تاحدی حس محرومیت بین زوجین را کاهش دهد و آنان را به زندگی خود دلگرم‌تر کند و مانع از پدیده عهدشکنی شود (شکل ۱).

مدل ارائه شده در این پژوهش، از مجموعه‌ای از اجزاء تشکیل شده است که براساس ساختار مدل پارادایمی «استرواس» و «کوربین» (۱۹۹۸)، ساختار آن شامل شش جزء عوامل علی، پدیده محوری، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها است. عوامل علی در مدل شامل ابعاد مختلف محرومیت است که در زندگی زوجین ممکن است وجود داشته باشد. این ابعاد شامل محرومیت اجتماعی زوجین در بُعد مادی، محرومیت از شبکه روابط اجتماعی، محرومیت از مشارکت اجتماعی، محرومیت آموزشی و محرومیت از اوقات فراغت است. هر یک از محرومیت‌ها می‌تواند زمینه‌ای را

شکل ۱: مدل پارادایمی عهدشکنی زوجین با رویکرد محرومیت اجتماعی (نگارندگان، ۱۴۰۱).
 Fig. 1: Paradigmatic model of breaking the covenant of couples with the approach of social deprivation (Authors, 2023).

برای وقوع عهدشکنی ازسوی زوجین فراهم کند و به‌نوعی یک دلیل و علت برای آن محسوب می‌شود. ازطرفی، پدیده محوری در این پژوهش، پدیده عهدشکنی زوجین در نظرگرفته شده است؛ چراکه محور این پژوهش پدیده عهدشکنی است و از رویکرد محرومیت اجتماعی برای شناخت و آگاهی بیشتر و هم‌چنین کاهش آن استفاده شده است. در این پژوهش، دو بُعد عهدشکنی عاطفی و عهدشکنی جنسی شناسایی گردید. جزء بُعدی مدل پژوهش، راهبردها هستند که برای کاهش عهدشکنی زوجین و براساس رویکرد محرومیت اجتماعی مطرح شده‌اند. قطعاً، می‌توان راهبردهای دیگری نیز با رویکردهای دیگر برای غلبه بر عهدشکنی شناسایی کرد، اما چون در اینجا از رویکرد محرومیت اجتماعی استفاده شده است، سه راهبرد اصلی توانمندسازی خانواده‌ها، بسترسازی نقش‌آفرینی مؤثر خانواده‌ها و تقویت زندگی اسلامی-ایرانی شناسایی شد؛ هم‌چنین، در این پژوهش مجموعه‌ای از عوامل مؤثر شناسایی گردید که در دوستانه عوامل زمینه‌ای و عوامل مداخله‌گر تفکیک گردید. عوامل زمینه‌ای مربوط به بستر وقوع پدیده هستند که در این پژوهش شامل: محیط فرهنگی اجتماعی، محیط اجتماعی

جامعه، محیط قانونی و ویژگی‌های محل سکونت هستند؛ هم‌چنین، عوامل مداخله‌گر نقش تعدیل‌کننده را بیشتر ایفا می‌کنند و شامل مادی‌گرایی زوجین، لذت‌گرایی زوجین، مقید بودن زوجین، نقش‌آفرینی شبکه‌های اجتماعی، شرایط اقتصادی خانواده‌ها و عوامل جمعیت‌شناختی هستند. نهایتاً، آخرین جزء مدل پیامدهای هستند که در دوسته «پیامدهای مادی» و «پیامدهای معنوی» دسته‌بندی گردید. ساختار چیدمان و روابط اجزای مدل نیز براساس ساختار مدل پارادایمی ایجاد شده است.

۵. نتیجه‌گیری

در این پژوهش که به بحث عهدشکنی زوجین با تأکید بر رویکرد محرومیت اجتماعی می‌پردازد، مسأله عهدشکنی در زوجین به‌ویژه در زمینه زندگی زناشویی، به مسائل گوناگونی با ریشه‌های چندگانه بازمی‌گردد؛ از این‌رو، مطالعه این پدیده با توجه به دیدگاه‌های جامعه‌شناسی می‌تواند به درک عمیق‌تری از عوامل مؤثر در عهدشکنی زوجین کمک کند.

یکی از راهکارهای کاهش احتمال عهدشکنی زوجین، توانمندسازی خانواده‌ها، به‌ویژه افزایش دانش آن‌ها در زمینه‌های مختلف است. زوجین که در مراجعه به مشاورین به مشکلات عهدشکنی در زندگی خود اطلاع می‌دهند، اغلب دارای نقایص در دانش‌های ضروری برای زندگی زناشویی می‌باشند. این نقایص در دانش می‌تواند در اساس مسائلی چون: سبک زندگی، روابط زناشویی، نحوه درک و هم‌دلی با همسر، دانش همسرشناسی، جنسیت و شبکه‌های اجتماعی وجود داشته باشد؛ بنابراین، آموزش دانشی به زوجین می‌تواند زمینه‌ای را برای توانمندسازی دانشی آن‌ها فراهم کند، زیرا زوجینی که بدون دانش به زندگی زناشویی وارد می‌شوند و سعی در یادگیری در طول زمان و براساس تجربیات خود دارند، ممکن است با مشکلات و سوءتفاهم‌های بسیاری در آغاز روابط زناشویی مواجه شوند. این مشکلات می‌توانند در دوران اولیه رابطه، شکل بگیرند و منجر به دیوارهای جدایی ابتدایی در روابط زناشویی شود که بعداً برای ترمیم آن‌ها زمان نیاز داشته باشد.

علاوه‌بر آموزش دانشی، آموزش مهارتی به زوجین نیز اهمیت دارد؛ به‌عنوان مثال، آموزش مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض می‌تواند به ایجاد روابط زناشویی سالم و پایدار کمک کند؛ هم‌چنین، استفاده از دانش و مشورت متخصصان و مشاوران زناشویی در مراحل ابتدایی ازدواج و حتی در طول زمان می‌تواند به مدیریت روابط و پیش‌گیری از افزایش اختلافات و عهدشکنی کمک کند. علاوه‌بر این، الگوبرداری از زوجین موفق نیز می‌تواند به زنجیره‌توانمندسازی دانشی و مهارتی زوجین افزوده شود. محققین

متعددی از جمله: «گودرزی» (۱۳۹۸)، «بشیرپور» و همکاران (۱۳۹۷)، «رامادهان» (۲۰۲۰) و «وولز» و همکاران (۲۰۲۲) بر لزوم آموزش زوجین تأکید کرده‌اند که هم‌راستا با نتایج این قسمت است.

تأکید بر توانمندسازی اقتصادی خانواده‌ها نیز می‌تواند به کاهش عهدشکنی زوجین کمک کند. مشکلات اقتصادی و مالی می‌توانند یکی از اصلی‌ترین عوامل مؤثر در روابط زناشویی باشند. زوجین که نتوانند معاش خانواده خود را تأمین کنند، ممکن است به عهدشکنی روی آورند؛ بنابراین، ارائه توانمندی‌های اقتصادی به خانواده‌ها و تازه‌واردان به زندگی زناشویی می‌تواند زمینه‌ای برای کاهش فشارهای اقتصادی فراهم کند. این اقتصادی‌ترین توانمندی‌ها می‌توانند شامل تأمین شغل مناسب برای افراد متأهل، ارائه حمایت‌های اقتصادی به خانواده‌ها، بسته‌های حمایتی برای خانواده‌های کم‌درآمد، فراهم کردن حداقل زندگی برای خانواده‌ها، کاهش هزینه‌های خدمات دولتی و اجتماعی و مشارکت خانواده‌ها در تصمیم‌گیری‌های جامعه‌ای باشند. از منظر جامعه‌شناسی، عهدشکنی زوجین پس از ازدواج از بسیاری از عوامل اجتماعی و فرهنگی متأثر می‌شود. یکی از مسائل مهم این موضوع، این است که چگونه ازدواج و خانواده‌ها در جامعه تصور می‌شوند. برخی از جوانان مجرد به دلیل نگرانی‌ها از مسئولیت‌ها و تصورات نادرست درباره زندگی زناشویی از ازدواج دوری می‌کنند. این تصورها و نگرانی‌ها می‌توانند از تصمیم به ازدواج منع کنند؛ بنابراین، ایجاد تغییرات در این نگرش‌ها و تصویر غلط از زندگی زناشویی از اهمیت بالایی برخوردار است. یکی از راهکارهای ممکن برای ترویج ازدواج و تعالی زندگی زناشویی، ایجاد الگوهای موفق از زناشویی است. زوجین موفق می‌توانند الگوهای ایده‌آل برای جوانان باشند و اثرگذاری خود را در افزایش ازدواج نشان دهند. این مسأله نیازمند ارتقاء آگاهی عمومی و ایجاد ارتباط مثبت با زوجین موفق برای به اشتراک‌گذاری تجربیات زندگی زناشویی و ترسیم تصویری واقعی از ازدواج است. در عین حال، نهادها و دستگاه‌های مسئول نیز می‌توانند نقش مهمی در ایجاد تغییرات ایجاد کنند. ایجاد برنامه‌ها و سیاست‌های تشویقی برای زوجین متأهل به مشارکت فعال در امور اجتماعی و فرهنگی، ایجاد شأن و ارج بیشتری برای آنان دارد؛ هم‌چنین، کاهش فشارهای مالی بر خانواده‌ها می‌تواند زمینه‌ای را برای مشارکت فعال‌تر زوجین در جوامع فراهم کند؛ به عبارت دیگر، ترویج ازدواج و تقویت روابط زناشویی نیازمند ایجاد یک محیط اجتماعی و فرهنگی مثبت است که زوجین را تشویق به مشارکت فعال در جوامع و اجتماعی‌تر شدن نماید. از طریق ایجاد الگوهای موفق، افزایش آگاهی عمومی و ایجاد سیاست‌ها و برنامه‌های تشویقی، می‌توان به بهبود وضعیت عهدشکنی زوجین و ترویج ازدواج کمک کرد. در مجموع،

تغییر نگرش‌ها و ارزش‌های جامعه نیازمند زمان و تلاش‌های گسترده در سطوح مختلف جامعه و سیاست‌گذاری است تا توانسته باشیم به استقرار مفهوم مثبتی از زندگی زناشویی و ازدواج برسیم و از عهدشکنی زوجین جلوگیری کنیم.

در جامعه، عدالت اجتماعی به‌عنوان یک حق عمومی برای همه افراد بسیار حائز اهمیت است. این حق تضمین می‌کند که هیچ فردی به دلیل ویژگی‌های شخصی خود، نظیر جنسیت یا وضعیت تأهل، ناخواهانه محروم نشود. متأسفانه، مشکلات و تبعیض‌های اجتماعی برخی افراد براساس وضعیت تأهل و جنسیت باعث می‌شود که عدالت اجتماعی نقصان ببیند و زوجین دچار مشکلات شغلی و اجتماعی شوند. این نگرانی‌ها نمی‌توانند به‌عنوان علت معقولی برای محدودیت ازدواج و تشکیل خانواده تصور شوند. برای مقابله با این نابرابری‌ها و تشکیل خانواده‌های موفق‌تر، ارائه راهکارهایی اجتماعی و قانونی الزامی است. ایجاد برنامه‌ها و سیاست‌ها برای حمایت از زوجین متأهل و تشویق کارفرمایان به استخدام افراد متأهل می‌تواند یکی از این راهکارها باشد؛ علاوه بر این، لازم است تبعیض جنسیتی در امور اجتماعی و شغلی از بین برود و همه افراد، بدون توجه به وضعیت تأهل و جنسیت، حقوق مشابهی داشته باشند. قوانین حمایتی برای خانواده‌ها و ایجاد امکان دستیابی به حقوق شهروندی برای خانواده‌ها نیز می‌توانند به تقویت عدالت اجتماعی در جامعه کمک کنند. این تغییرات در سطوح مختلف، از خانواده تا دولت، نه تنها به ارتقاء وضعیت زوجین متأهل کمک می‌کنند، بلکه از عهدشکنی جلوگیری می‌کنند و زمینه را برای تشویق افراد به ازدواج فراهم می‌کنند.

معنویت و ارزش‌های دینی در ایرانی‌ها تاریخی طولانی دارد و نقش به‌سزایی در تقویت خانواده‌ها بازی می‌کند؛ این ارزش‌ها، به‌خصوص در گذشته بر پایه‌های معنوی خانواده‌ها می‌ایستادند و به آن‌ها کمک می‌کردند تا مشکلات را تحمل کرده و به تعهد خود نسبت به یک‌دیگر پای‌بند بمانند؛ اما اخیراً، با تهاجم فرهنگی و مصرف‌گرایی، این ارزش‌ها ضعیف‌تر شده‌اند. علاوه بر این، فساد جنسی نیز به شدت گسترش یافته و باعث عهدشکنی زوجین شده است. به‌منظور تقویت پایه‌های معنوی خانواده‌ها، لازم است راهکارهای فرعی متنوعی اعمال شود. یکی از راهکارهای مهم تقویت معنویت در خانواده‌ها، تقویت باورها و اعتقادات دینی زوجین است. این اعتقادات می‌توانند به زوجین کمک کنند تا به تعهدها و وعده‌هایشان در ازدواج پای‌بند بمانند و از عهدشکنی دوری کنند. علاوه بر این، تعهد به ظواهر دینی می‌تواند یک منظر قوی برای زوجین فراهم کند و از عهدشکنی منع کند. تقویت دانش درمورد اصول و قواعد دینی نیز به زوجین کمک می‌کند تا مسائل اخلاقی و معنوی را در خانواده‌ها ترویج

دهند؛ هم‌چنین، مشارکت در مراسم و برنامه‌های مذهبی می‌تواند به تعزیز معنویت و پای‌بندی به ارزش‌های دینی کمک کند. از دیگر راهکارها، سبک زندگی اسلامی می‌تواند به تقویت معنویت و پای‌بندی به ارزش‌های اسلامی کمک کند. اسلام خانواده را به‌عنوان نهادی مهم و بنیادی در جامعه می‌شناسد و به تعهد و وفاداری زوجین نسبت به خانواده تأکید دارد؛ از این‌رو، زندگی طبق اصول اسلامی می‌تواند به مقابله با عهدشکنی کمک کند. سبک زندگی ایرانی و ارزش‌های بومی نیز نقش مهمی در تقویت معنویت و حفظ وفاداری به اصالت فرهنگی ایران دارند؛ از این‌رو، پای‌بندی به سنت‌ها و آداب اصیل ایرانی، دوری از فرهنگ‌های غربی، و تقویت هویت ایرانی می‌تواند به کاهش عهدشکنی کمک کنند. با در نظر گرفتن این راهکارها و ترویج ارزش‌های معنوی و فرهنگ‌های بومی، می‌توان به تقویت پایه‌های معنوی خانواده‌ها و پیش‌گیری از عهدشکنی در جامعه ایرانی کمک کرد؛ هم‌چنین، رسانه‌ها و نهادهای فرهنگی نیز می‌توانند نقش مهمی در این روند ایفا کنند. ترویج ارزش‌های معنوی و فرهنگ‌های بومی ایرانی می‌تواند به تقویت این ارزش‌ها و حفظ اصالت خانواده‌ها کمک کند. یافته‌های این قسمت با نتایج تحقیق «عباسی مولید» (۱۳۹۰) سازگار است که بر اهمیت ارزش‌های ایرانی-اسلامی بر استحکام بنیان خانواده‌ها تأکید دارد.

پدیده عهدشکنی زوجین یک مسأله پیچیده است که نیازمند شناخت دقیق و یک دیدگاه جامعه‌شناختی برای مدیریت و کنترل بهتر آن است. این پژوهش از رویکرد محرومیت اجتماعی به‌عنوان یک متغیر مهم در این پدیده بهره برده و دو نوع عهدشکنی، عهدشکنی عاطفی و عهدشکنی جنسی، تشریح کرده است. در این پژوهش براساس دیدگاه‌های خبرگان دو نوع عهدشکنی عاطفی و عهدشکنی جنسی شناسایی گردید. دسته‌بندی ارائه شده در این پژوهش با دیدگاه «صمدی» و همکاران (۱۳۹۸) سازگار است؛ هم‌چنین، این دسته‌بندی دربرگیرنده دیدگاه «وولز» و همکاران (۲۰۲۲) در زمینه عهدشکنی و خیانت است؛ در ادامه، این دو نوع عهدشکنی تشریح خواهد گردید.

عهدشکنی عاطفی به گسستن پیوندهای عاطفی بین زوجین اشاره دارد. این موضوع به تفکیک روابط عاطفی با همسر و برقرار کردن روابط عاطفی با افراد دیگر اشاره دارد. این موضوع می‌تواند تبعات جداگانه‌ای داشته باشد که از جمله مسائلی نظیر: عدم پای‌بندی به تعهدات عاطفی، عدم ابراز عاطفه، سردی در روابط جنسی، بی‌توجهی به همسر و موارد دیگر می‌باشد. برای پیش‌گیری از این موضوع، تقویت پای‌بندی به تعهدات عاطفی، افزایش ابراز عاطفه و پای‌بندی به اصول زناشویی می‌تواند مؤثر باشد. «عهدشکنی جنسی» به تخلف از تعهدات جنسی به همسر اشاره

دارد. این موضوع می‌تواند به دو دسته عهدشکنی جنسی در محیط مجازی و در محیط واقعی تقسیم شود. در محیط مجازی، این امور ممکن است شامل مشاهده فیلم‌ها و تصاویر سکسی، عضویت در گروه‌های سکسی و ارتباط سکسی در محیط مجازی با افراد دیگر شود. در محیط واقعی، این موضوع می‌تواند شامل روابط جنسی مداوم یا روابط جنسی مقطعی با فردی به جز همسر باشد. برای پیش‌گیری از عهدشکنی جنسی، نیاز به توجه و پای‌بندی به تعهدات جنسی و تشدید اخلاقی‌های مرتبط با زندگی زناشویی و جلوگیری از تخلف از آن‌ها وجود دارد. در مجموع، عوامل مختلفی، از جمله محرومیت‌های اجتماعی و دلایل شخصی، ممکن است نقش مهمی در زمینه عهدشکنی زوجین ایفا کنند. برای مقابله با این پدیده، نیاز به تقویت ارتباط‌ها، تقویت پای‌بندی به تعهدات عاطفی و جنسی، و ارتقاء اخلاق زناشویی در جامعه و خانواده‌ها وجود دارد. این پژوهش موجب می‌شود تا پای‌بندی به اصول زناشویی افزایش یابد و نهاد خانواده نیز تقویت شود.

سپاسگزاری

نگارندگان مراتب قدردانی خود را از همکاری و راهنمایی داوران ناشناسی که در تدوین مقاله نقش داشته‌اند، ابراز می‌دارند.

- مشارکت درصدی نویسندگان

سید ناصر حجازی و اصغر محمدی در پردازش ایده اصلی، تحلیل داده‌ها و تجزیه و تحلیل مشارکت کرده‌اند؛ نسخه خطی و تحلیل جدول‌های پژوهش توسط سحر ابویسانی انجام شده است.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

پی‌نوشت

1. Allen
2. Boekhout
3. Adamopoulou
4. Negash & Morgan
5. Toplu-Demirtaş & Fincham
6. Pandey
7. Chirwa
8. Grether

9. Wells
10. Banfield& McCabe
11. Breaking the Covenant
12. De Castro
13. Sexual affair
14. Emotional affair
15. Billi

کتابنامه

- ابویسانی، سحر؛ حجازی، ناصر؛ و محمدی، اصغر، (۱۳۹۹). تبیین جامعه‌شناختی تأثیر محرومیت اجتماعی بر عهدشکنی مردان و زنان (مطالعه موردی: استان خراسان رضوی). علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۷(۲): ۳۲۴-۲۹۷. doi: 10.22067/social.2021.70429.1039
- اجتهادی، مصطفی؛ و واحدی، گلناز، (۱۳۹۵). «بررسی جامعه‌شناختی پتانسیل خیانت در روابط زناشویی و عوامل مؤثر بر آن». جامعه‌شناسی ایران، ۱۷(۴): ۱۰۵-۱۳۸. http://www.jsi-isa.ir/article_26747.html
- بشرپور، سجاد، (۱۳۹۱). «اثر بخشی درمان پردازش شناختی بر بهبود علائم پس آسیبی، کیفیت زندگی، عزت نفس و رضایت زناشویی زنان مواجه شده با خیانت زناشویی». فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۲(۲): ۲-۲۰۸. doi: 20.1.۲۰۸-۱۹۳: (۲)۲-۰۰۱.1.22516654.1391.2.2.4.1
- تاج‌بخش، غلامرضا؛ حسینی، محمدرضا؛ و محمدمیرزایی، مریم، (۱۳۹۹). «تحلیل داده‌بنیاد فرآیند شکل‌گیری خیانت زناشویی». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۹(۱۷): ۵۱-۷۲. DOI: 10.22084/CSR.2021.19452.1660
- حبیبی، مجتبی؛ و حاجی‌حیدری، زهرا، (۱۳۹۴). «علل خیانت زناشویی از دیدگاه زوجین مراجعه کننده به دادگاه خانواده». خانواده پژوهی، ۱۱(۴۲): ۱۶۵-۱۸۶. https://jfr.sbu.ac.ir/article_96356.html
- درتاج، فریبا؛ رجبیان‌ده‌ریزه، مریم؛ فتح‌اللهی، فیروزه؛ و درتاج، فتنه، (۱۳۹۷). «رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با احساس تنهایی و خیانت زناشویی در دانشجویان». فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۱۳(۴۷): ۴۰-۵۳. doi: 10.22054/jep.2018.32466.2262
- رامشینی، زهرا، (۱۳۹۵). علل خیانت زنان به شوهران و آثار آن. تهران: نشر گیسوم.
- زارچی، محمود؛ جمع‌آور، مهدیه؛ و وزیر، سعید، (۱۳۹۴). «بررسی نقش واسطه‌ای نوازشگری در ارتباط با طرحواره ناسازگاری محرومیت عاطفی با رضایتمندی زناشویی در زنان دانشگاه آزاد شهر یزد». اولین همایش علمی پژوهشی روانشناسی،

علوم تربیتی و آسیب‌شناسی جامعه، کرمان، ۵ (۳): ۵ (۳)-۱۱-۱. doi: <https://civilica.com/doc/439126>

- فتحی، منصور؛ فکرآزاد، حسین؛ غفاری، غلامرضا؛ و بوالهروی، جعفر، (۱۳۹۲). «شناسایی عوامل زمینه‌ساز بی‌وفایی زناشویی مردان». رفاه اجتماعی، ۱۳ (۵۱): ۱۳۱-۱۰۹. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1372-fa.html>

- فرهنگ، مهناز؛ و فروزنده‌مقدم، فاطمه، (۱۳۹۷). «بررسی جامعه‌شناختی محرومیت اجتماعی دختران روستایی زابل و عوامل مرتبط با آن». فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱ (۲): ۱۹-۳۰. <https://doi.org/10.22631/jicr.2018.1743.2370>

- فولادیان، مجید؛ برادران‌کاشانی، زهرا؛ و دیناری، مرتضی، (۱۳۹۹). «تحلیل جامعه‌شناختی وقوع رابطه فرازناشویی: ارائه یک نظریه زمینه‌ای». مسائل اجتماعی ایران، ۱۱ (۲): ۲۰۶-۱۷۷. <http://jspi.khu.ac.ir/article-1-3115-fa.html>

- کاظمی‌شعاع، مهرانگیز؛ و مومنی‌جاوید، مهرآور، (۱۳۹۲). «بررسی اثربخشی روان‌درمانی گروهی با رویکرد بین‌فردی بر ترمیم نیازهای زنان آسیب‌دیده از عهدشکنی شهر تهران». فصلنامه مطالعات اجتماعی - روانشناختی زنان، ۱۱ (۱): [url:https://jwsp.s.alzahra.ac.ir/article_1463.html](https://jwsp.s.alzahra.ac.ir/article_1463.html)

- صالح‌آبادی، لیلا، (۱۳۹۳). «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر روابط فرازناشویی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره مناطق شهر تهران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد (منتشر نشده).

- عباس‌زاده، محمد، (۱۳۹۱). «تأملی براعتبار و پایایی در تحقیقات کیفی». جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۳ (۴۵): ۲۰-۴۵. doi:20.1001.1.20085745.1391.23.1.2.5

- عباسی‌مولید، حسین، (۱۳۹۰). «رابطه تعهد زناشویی با ارزش‌های فرهنگی زوجین: مطالعه موردی استان خراسان جنوبی». فصلنامه مطالعات انتظامی شرق، پیش شماره: ۱۴-۷. http://skh.jrl.police.ir/article_15003.html

- غفوریان، پریسا؛ اصغری، محمدجواد؛ عبدخدایی، محمدسعید؛ و کیمیایی، علی، (۱۳۹۷). «نقش عوامل فردی، خانوادگی، اجتماعی و مذهبی در روابط فرازناشویی زنان متأهل و ارائه یک مدل درمان براساس عوامل مرتبط: یک پژوهش کیفی». مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، ۱۶ (۴): ۸-۴۲. doi:20.1001.1.20085745.1391.23.1.2

5.

- کاظمی، مهرانگیز؛ و مؤمنی‌جاوید، مهرآور، (۱۳۹۰). «بررسی رابطه بین کیفیت زندگی و امید به زندگی در بیماران مبتلا به سرطان بعد از عمل جراحی». بیماری‌های پستان ایران، ۲ (۳ و ۴): ۲۰-۲۷. <http://ijbd.ir/article-1-100-fa.html>

- شاکریان، عطا؛ فاطمی، عادل؛ و فرهادیان، مختار، (۱۳۹۰). «بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت‌مندی زناشویی». مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، ۱۶ (۱): ۹۲-۹۹. <http://sjku.muk.ac.ir/article-1-472-fa.html>
- مولائی، جابر؛ حسین‌زاده، علی حسین؛ و ملتفت، حسین، (۱۴۰۰). «واکاوی روند کاهش تعاملات و ارتباطات بین اعضای خانواده و بین خانواده‌ها و نتایج آن». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۱۰ (۱۹): ۱۴۷-۱۷۶. [doi:https://doi.org/10.22084/csr.2021.24541.1985](https://doi.org/10.22084/csr.2021.24541.1985)
- نصیری، زکیه؛ هنرپروران، نازنین؛ جوادزاده شهشهانی، فاطمه؛ و سامانی، سیامک، (۱۴۰۱). «شناسایی عوامل زمینه‌ایی و آشکارساز در خیانت زناشویی: یک مطالعه کیفی». خانواده درمانی کاربردی، ۳ (۱): ۱۱۰-۱۳۵. [doi: 10.22034/afj.2022.305871.1208](https://doi.org/10.22034/afj.2022.305871.1208)

- Abavisani, S., Hijazi, S. N. & Mohammadi, S. A., (2019). "Sociological explanation of the effect of social exclusion on men's and women's breach of vows (case study: Razavi Khorasan province)". *Social Sciences of Ferdowsi University of Mashhad*, 17(2): 324-297. [doi: 10.22067/social.2021.70429.1039](https://doi.org/10.22067/social.2021.70429.1039). (In Persian)

- Abbasi Moulid, H., (2013). "Relationship between marital commitment and cultural values of couples: a case study of South Khorasan Province". *Quarterly Journal of Criminal Studies in the East*, 1: 7-14. (In Persian). http://skh.jrl.police.ir/article_15003.html

- Abbaszadeh, M. & Abbaszadeh, M., (2012). "Validity and reliability in qualitative researches". *Journal of Applied Sociology*, 23(1), 19-34. (In Persian). [doi:20.1001.1.20085745.1391.23.1.2.5](https://doi.org/10.22084/jas.2012.23.1.2.5)

- Adamopoulou, E., (2013). "New facts on infidelity". *Journal of Economics Letters*, 121: 458-462.

- Agboola, E. B. & Ojo, T. F., (2022). *Marital Infidelity and Domestic Violence among Married Couples in Ekiti State, Nigeria*. Fawole, O.A. and Blair, S.L. (Ed.) *Families in Nigeria: Understanding Their Diversity, Adaptability, and Strengths (Contemporary Perspectives in Family Research, Vol. 18)*, Emerald Publishing Limited, Bingley: 123-135.

- Allen, E. S.; Atkins, D. C.; Baucom, D. H.; Snyder, D. K.; Gordon, K. C. & Glass, S. P., (2005). "Intrapersonal, interpersonal, and contextual factors in engaging in and responding to extramarital involvement". *Clinical Psychology: Science and Practice*, 12(2), 101-130. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1093/clipsy.bpi014>

- Asher, S.R.; Hymel, S. & Renshaw, PD., (1984). "Loneliness in Children". *Child Dev*, 55(4): 1456. doi: 10.2307/1130015.
- Banfield, S. & McCabe, M. P., (2001). "Extra relationship involvement among women: Are they different from men?". *Archives of sexual behavior*, 30(2): 119-142. <https://doi.org/10.1023/a:1002773100507>
- Basharpour, S., (2012). "The effectiveness of cognitive processing therapy on the improvement of posttraumatic symptoms, quality of life, self esteem and marital satisfaction in the women exposed to infidelity". *Family Counseling and Psychotherapy*, 2(2): 193-208. (In Persian). doi: 20.1001.1.2 2516654.1391.2.2.4.1:
- Bashirpour, M.; Shafi'abadi, A. & Doukaneifard, F., (2020). "Factors affecting the tendency to marital infidelity: A grounded theory study". *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 4(55): 16-27. <https://doi.org/10.22062/jqr.2020.90987>
- Boekhout, B. A.; Hendrick, S. S. & Hendrick, C., (2003). "Exploring infidelity: Developing the relationship issues scale". *Journal of Loss & Trauma*, 8(4): 283-306. <https://doi.org/10.1080/15325020305882>
- CHIRWA, F., (2020). *Irretrievable Breakdown as a Ground for Divorce in Zambia*. Doctoral dissertation, Cavendish University.
- De Castro-Bofill, F. R.; Barrameda, M. J. M.; Dadivas, M. C. S.; Panganiban, E. R. & San Jose, A. C. G., (2016). "Living within a Broken Vow: The Impact of Parental Infidelity among Late Adolescents in Establishing Romantic Relationships". *Universal Journal of Psychology*, 4(5): 228-235.
- Farahmand, M. & Faruzandeh, F., (2017). "Sociological study of social exclusion of rural girls in Zabul and related factors". *Iranian Cultural Research Quarterly*, 11(2): 161-189. doi: 10.22631/jicr.2018.1743.2370 (In Persian).
- Fathi, M.; Fekazad, H.; Ghaffary, G. & Bolhari, J., (2014). "Recognizing the Fundamental Factors of Married Men Engaged in Marital Infidelity". *Refahj*, 13(51): 109-131. (In Persian). <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1372-fa.html>
- Fouladiyan, M.; Baradarankashani, Z. & Dayyaree, M., (2020). "Sociological analysis of extramarital affairs: a grounded theory". *Social Problems of Iran*, 11(2): 177-206. (In Persian). <http://jspi.khu.ac.ir/article-1-3115-fa.html>
- Ghafoorian, P.; Asghari Ebrahimabad, M. J.; Abdekhodaei, M. S. & Kimiaee, S. A., (2018). "The Role of Individual, Familial, Social and Religious Factors in Extramarital Relationships of Married Women and Introducing

a Treatment Model Based on the Related Factors: A Qualitative Study”. *Women’s Studies Sociological and Psychological*, 16(4): 7-42. doi: [10.22051/jwsp.2019.23012.1867](https://doi.org/10.22051/jwsp.2019.23012.1867) (In Persian).

- Goudarzi, A.; Keykhosrovani, M.; Deyreh, E. & Ganji, K., (2020). “The Effectiveness of Emotion-Oriented Treatment on Cognitive Flexibility and Social Commitment in Divorced Couples”. *Razi Journal of Medical Sciences*, 27(9), 0-0. <http://rjms.iums.ac.ir/article-1-6545-en.html>

- Grether, S. T. & Jones, A., (2020). “Examining the Relationship between Social Support and Interracial Divorce in Louisiana”. *Journal of Family*, 71: 755–771. <https://doi.org/10.1111/josi.12147>

- Habibi Askarabad, M. & Hajiheydari, Z., (2015). “A Qualitative Study for Investigating the Reasons of Sexual Infidelity of Couples who have Asked for Divorce in Family Court”. *Journal of Family Research*, 11(2): 165-186. (In Persian). https://jfr.sbu.ac.ir/article_96356.html

- Haney, J. M. & Hardi, L.. (2014). “Psychotherapeutic considerations for working with betrayed spouses: A four- task recovery model Australian and Newzland”. *Journal of Family Therapy*, 35: 401-413. <https://doi.org/10.1002/anzf.1073>

- Moulaie, J.; Hosseinzade, A. H. & Moltafet, H., (2022). “Analysis of the Process of Reducing Interactions and Communication between Family Members and Between Families and Its Results”. *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 10(19): 147-176. doi: [10.22084/csr.2021.24541.1985](https://doi.org/10.22084/csr.2021.24541.1985). (In Persian)

- Nasiri, Z.; Hounarparvaran, N.; Javadzadehshahshahani, F. & Samani, S., (2022). “Investigating the precipitating and exhibiting factors of marital infidelity: a qualitative study”. *Journal of Applied Family Therapy*, 3(1): 110-135. doi: [10.22034/aftj.2022.305871.1208](https://doi.org/10.22034/aftj.2022.305871.1208). (In Persian)

- Negash, S. & Morgan, M. L., (2016). “A family affair: Examining the impact of parental infidelity on children using a structural family therapy framework”. *Contemporary Family Therapy*, 38(2): 198-209. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10591-015-9364-4>

- Pandey, S. P.. (2021). “Social and Legal Provisions Related to Live-In Relationship in India: An Evaluation”. *Asian Journal of Advances in Research*, 4(1): 44-50. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1926477>

- Ramadhan., M. H., (2020). “Electronic Betrayal on Social Media and its Impact on Marital Consistency Relations from the View Point of Married Workers in Directorate of Education Al-Rusafa One, Baghdad Province: Face book as a Model”. *Alustath Journal for Human and Social Science*, 59(4): 1-26. <https://doi.org/10.36473/ujhss.v59i4.1179>

- Ramshini, Z., (2015). *The causes of women's betrayal of their husbands and its consequences*. Tehran: Gisum Publishing House. (In Persian).
- Saleh Abadi, L., (2013). "Investigation of social factors affecting extramarital relationships of couples referring to counseling centers in Tehran". Master's thesis (In Persian).
- Schalk, K.; Sabatelli, R. M. & Bartlr, H. S., (1998). *The experience of coping with marital infidelity*. [dissertation]. University of Calgary.
- Shackelford & Goetz, A.T., (2007). "Adaptation to sperm competition in humans". *Current Directions in Psychological Science*, 16(1): 47-50. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.0047>
- Shakerian, A.; Fatemi, A. & Farhadian, M. A., (2011). "Survey on relationship between personality characteristics and marital satisfaction". *SJKU*, 16 (1): 92-99. (In Persian). <http://sjku.muk.ac.ir/article-۱-۴۷۲-fa.html>
- Kazemi Shoa'a, M. & Momenijavid, M., (2013). "The Effectiveness of Interpersonal Psychotherapy in Repairing Needs among Women Involved in Infidelity". *Women's Studies Sociological and Psychological*, 11(1): 151-174. doi: [10.22051/jwsp.2014.1463](https://doi.org/10.22051/jwsp.2014.1463) (In Persian).
- Kazemi Shoa'a, M. & Momeni, J., (2008). "Investigating the relationship between quality of life and life expectancy in cancer patients after surgery". *Breast diseases of Iran*, 2 (3 and 4): 20-27. (In Persian). [url:https://jwsp.alzahra.ac.ir/article_1463.html](https://jwsp.alzahra.ac.ir/article_1463.html)
- Toplu-Demirtaş, E. & Fincham, F. D., (2018). "Dating infidelity in Turkish couples: The role of attitudes and Intentions". *The Journal of Sex Research*, 55(2): 252-262. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1365110>
- Vowels, L. M.; Vowels, M. J. & Mark, K. P., (2022). "Is Infidelity Predictable? Using Explainable Machine Learning to Identify the Most Important Predictors of Infidelity". *The Journal of Sex Research*, 59(2): 224-237. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1967846>
- Wells, B. P., (2020). *Surviving a Divorce with an Intact Faith: A Strategy for Ministering to Those Experiencing Divorce in the Church*.
- Zarchi, M.; Jamavar, M. & Vaziri, S., (2014). "Examining the role of caressing mediators in relation to the incompatibility schema of emotional deprivation with marital satisfaction in women of Azad University of Yazd". *The first scientific research conference of psychology, educational sciences and community pathology*, Kerman, 5 (3): 1-11. (In Persian). doi: <https://civilica.com/doc/439126/>